UCHWAŁA NR L/335/23
RADY GMINY BYTOŃ

z dnia 22 lutego 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021 - 2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840) Rada Gminy Bytoń uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021 - 2024 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bytoń.

§ 3. 1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

2. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Bytoń.

Przewodniczący Rady Gminy

Kazimierz Świątczak

Załącznik do
Uchwały Nr L/335/2023
Rady Gminy Bytoń
z dnia 22 lutego 2023 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY BYTOŃ NA LATA 2021-2024

Spis treści

1. Wstęp 3
1.1 Przedmiot i cel opracowania 3
1.2. Charakterystyka gminy Bytoń 4
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami 6
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce 7
3.1. Definicje 10
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego 12
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami 12
4.2 Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie wojewódzkim i powiatowym 15
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego 21
5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy 21
5.2. Charakterystyka zasobów, analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy 23
5.2.1. Zarys historii obszaru gminy 25
5.2.2. Krajobraz kulturowy 26
5.2.3. Zabytki nieruchome 27
5.2.4. Zabytki ruchome 30
5.2.5. Zabytki archeologiczne 30
5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych 33
5.2.7. Dziedzictwo niematerialne 33
5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony 34
5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków 38
5.5. Zabytki o najważniejszym znaczeniu dla gminy 41
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń 43
7. Założenia programowe 44
7.1. Priorytety programu opieki 44
7.2. Kierunki działań oraz zadania programu opieki 45
8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami 48
9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami 50
10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami 51
Załączniki 52
Załącznik 1 Wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie Gminy Bytoń 53
Załącznik 2 Wykaz zabytków nieruchomych zlokalizowanych na terenie Gminy Bytoń ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków 79

1. Wstęp

1.1 Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest ochrona dziedzictwa kulturowego odzwierciedlającego historię i znaczenie gminy Bytoń, realizowana w ramach Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024.

Program opieki nad zabytkami ma stanowić jeden z głównych elementów efektywnego zarządzania dziedzictwem kulturowym gminy. Powinien służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania prac z dziedziny ochrony i opieki nad zabytkami oraz ochrony krajobrazu kulturowego, a także upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Wskazane w nim formy, zakres ochrony oraz kierunki działań mają na celu poprawę stanu zachowania zabytków, ich rewaloryzację oraz promocję wśród mieszkańców i turystów.

Zabytki są bardzo ważnym elementem kultury budującym wśród lokalnej społeczności poczucie wspólnoty kulturowej opartej na podobnych zasadach i tradycjach, dzięki czemu możliwa jest ich aktywna ochrona. Dzięki zabytkom zachowana jest pamięć o historii i wartościach, to unikatowy znak czasu dla przyszłych pokoleń. Dlatego ważnym elementem programu jest położenie nacisku na uświadomienie mieszkańców na potrzeby związane z utrzymaniem i ochroną dziedzictwa kulturowego gminy Bytoń.

Celem programu jest wyznaczenie kierunków działań oraz zadań jakie należy podjąć na rzecz ochrony oraz poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Bytoń w okresie najbliższych czterech lat. Program jest dokumentem strategicznym umożliwiającym zapobieganie zagrożeniom mogącym doprowadzić do degradacji zabytków, organizowanie i wspieranie działań edukacyjnych, informacyjnych wśród mieszkańców oraz uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianach w dokumentach planistycznych oraz strategicznych gminy.

1.2. Charakterystyka gminy Bytoń

Gmina Bytoń (gmina wiejska), leży w centralnej części powiatu radziejowskiego, jest jedną ze 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego - zlokalizowana jest w jego południowej części.

Położenie administracyjne

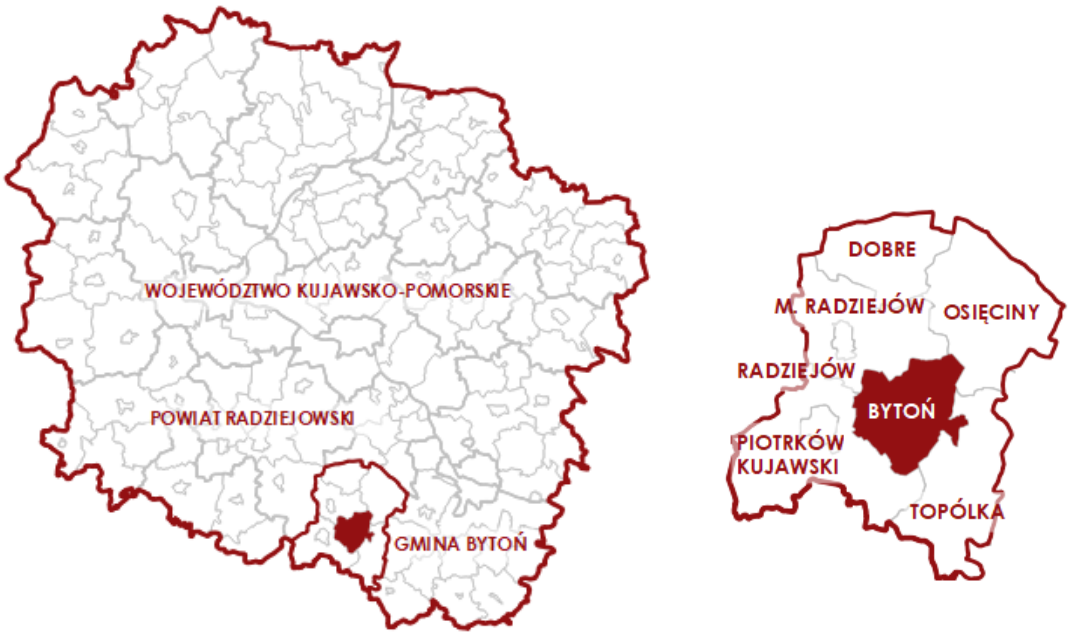

Źródło: opracowanie własne

Powierzchnia gminy wynosi ok. 73 km², stanowi to 12,1% powierzchni powiatu. Użytki rolne zajmują około 87,3% powierzchni gminy, grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione 3,4%, grunty pod wodami 3,1%, grunty zabudowane i zurbanizowane 2,3%, a grunty rolnie stanowiące nieużytki 2,8%. Liczba mieszkańców gminy w 2018 roku wyniosła 3 484 osób, co stanowiło 8,6% mieszkańców powiatu radziejowskiego[1].

Gmina Bytoń jest jedną z pięciu gmin wiejskich powiatu, obok gmin: Dobre, Osięciny, Radziejów, Topólka. W powiecie funkcjonuje również gmina miejsko-wiejska Piotrków Kujawski i gmina miejska Radziejów. Gmina Bytoń zlokalizowana jest w centralnej części powiatu, bezpośrednio graniczy z gminami: Topólka, Osięciny, Radziejów, Piotrków Kujawski.

[1] Dane na podstawie Banku Danych Lokalnych (Główny Urząd Statystyczny)

Na terenie gminy Bytoń, w południowo-wschodniej części zlokalizowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu Jezioro Głuszyńskie. Teren gminy odznacza się dużą atrakcyjnością turystyczną wynikającą z pobliskiego położenia jezior: Głuszyńskie, Świesz, Bytońskie oraz kanału Głuszyńskiego.

Podstawową funkcją gminy jest produkcja rolna, stąd obszar gminy Bytoń przedstawia typowy krajobraz przyrodniczo-kulturowy, w którym zdecydowanie dominują związane z rolniczym wykorzystaniem przestrzeni przyrodniczej.

Przez obszar gminy nie przebiegają drogi krajowe, jednak w niedalekiej odległości od jej północnej granicy, zlokalizowana jest droga krajowa nr 62 (trasa łącząca Strzelno z Siemiatyczami). Główną drogą przebiegającą przez teren gminy jest droga wojewódzka 267 łącząca Piotrków Kujawski i Ujmę Dużą, dalej drogi powiatowe: 2808C, 2817C, 2820C, 2823C, 2825C, 2826C, 2827C, 2828C. Dla mieszkańców największe znaczenie ma bieżąco modernizowana siatka dróg gminnych.

W skład gminy wchodzi 17 sołectw: Borowo, Budzisław, Bytoń, Czarnocice, Dąbrówka, Litychowo, Ludwikowo, Morzyce, Nasiłowo, Niegibalice, Nowy Dwór, Pścinno, Pścininek, Stróżewo, Świesz, Wandynowo, Witowo.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną do wykonania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 jest art. 87 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2067 z późn. zm.). Nakłada ona na wójta, burmistrza, prezydenta obowiązek sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami na okres czterech lat. Program po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, zostaje przyjęty przez radę gminy w drodze uchwały (art. 87 ust. 3), a następnie ogłoszony w wojewódzkim dzienniku urzędowym (art. 87 ust. 4). Wójt, burmistrz bądź prezydent ma obowiązek sporządzenia co 2 lata sprawozdania z realizacji założeń programowych oraz przedstawienia ich Radzie Gminy (art. 87 ust. 5). Kolejne sporządzane programy opieki nad zabytkami powinny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

Szczegółowe cele programu opieki nad zabytkami zostały określone w art. 87 ust. 2 powyższej ustawy. Należą do nich:

1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,

2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,

3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,

4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,

5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,

6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,

7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Regulacje prawne dotyczące ochrony zabytków, opieki nad zabytkami, a także szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego zostały zawarte w poniższych dokumentach:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

art. 5 [Zasada niepodległości państwa]

Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

art. 6 ust. 1 [Równy dostęp do dóbr kultury; pomoc Polakom za granicą]

1. Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.

art. 86 [Obowiązek dbałości o stan środowiska]

Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.

- Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U.2018.2067 t.j. z dnia 2018.10.30)

art. 4 [Ochrona zabytków - definicja]

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,

2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,

3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,

4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,

5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,

6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

art. 16 ust. 1 [Utworzenie parku kulturowego]

Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

art. 18, art. 19

Nakazujące uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, oraz uzgodnienia ich projektów zmian z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

art. 21 [Ewidencja zabytków]

Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

art. 22 ust. 4; ust. 5 [Rodzaje ewidencji zabytków; dane osobowe w ewidencjach]

Obowiązek prowadzenia przez wójta gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;

2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;

3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

art. 71 ust. 2 [Finansowanie opieki nad zabytkiem]

Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny, określony w ust. 1, posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.

art. 81 ust. 1 [Dotacje samorządowe]

W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

art. 89 [Organy ochrony zabytków]

Organami ochrony zabytków są:

1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków,

2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.)

art. 7 ust. 1 pkt. 9 [Zadania własne gminy]

1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

9) kultury w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Pozostałe ustawy zawierające zapisy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1983 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 65),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1591).
- Ustawa z dnia z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1000 z późn. zm.).

Rozporządzenia zawierające uregulowania dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. Nr 30, poz. 259),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granicę (Dz. U. Nr 89, poz. 510),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 113, poz. 661 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. Nr 212, poz. 2153),

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. poz. 1674),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne (Dz. U. poz. 110),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. poz. 1609 z późn. zm.).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w:

- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 917 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1479).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy :

- Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 553 z późn. zm.).

3.1. Definicje

Zachowując zgodność pojęć stosowanych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zastosowano art. 3 ustawy:

art. 3 [Definicje]

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową,

2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1,

3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1,

4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem,

5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami - instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami,

6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań,

7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań,

8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku,

9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich,

10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń,

11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego,

12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg,

13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi,

14) krajobraz kulturowy - postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka,

15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 został opracowany zgodnie z zapisami dokumentów wyższego poziomu oraz z uwzględnieniem zawartych w nich zewnętrznych uwarunkowań ochrony zasobów dziedzictwa. Program jest spójny z założeniami polityki państwa, województwa, powiatu oraz ich celami strategicznymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

- Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 – uzupełnienie (2005) Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 (Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. oraz jego uszczegółowienie „Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 –2020", przyjęte w 2005 r.)

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 jest zbieżny z głównymi zadaniami wskazanymi w Narodowej Strategii Rozwoju Kultury. Misją dokumentu jest zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów. Dokument określa cel strategiczny, którym jest zrównoważenie rozwoju kultury w regionach, a także cele uzupełniające:

- wzrost efektywności zarządzania sferą kultury,
- zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju i dostępie do kultury,
- wzrost udziału kultury w PKB,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury,
- wzrost uczestnictwa w kulturze,
- rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych,
- efektywna promocja twórczości,
- promocja polskiej kultury za granicą,
- ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem,
- wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury,
- rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fonografia).

- Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022 (załącznik do uchwały nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. (poz. 808))

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego inicjuje i opracowuje, przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków, krajowy program ochrony zabytków i opieki nad

zabytkami tworząc warunki niezbędne do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W dokumencie określone są cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 opiera się na założeniach programu krajowego, jednak są one dość ogólne w odniesieniu do zabytków zlokalizowanych na terenie gminy. Program określa cel główny, cele szczegółowe, a także kierunki działań.

Celem głównym programu jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami.

Cel szczegółowy 1: Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Kierunek działań: Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym, obejmujące: szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym, merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach oraz konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrożenie programów opieki nad zabytkami.

Kierunek działań: Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym, poprzez: wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych przez pracowników służb konserwatorskich, ewaluację stosowanych standardów i metod konserwatorskich, wsparcie działań dokumentacyjnych zasobu zabytkowego oraz powołanie Centrum Architektury Drewnianej.

Cel szczegółowy 2: Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

Kierunek działań: Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami, obejmujący upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych.

Kierunek działań: Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego, poprzez podniesienie bezpieczeństwa zabytków ruchomych przez sprzyjanie intensyfikacji współpracy z opiekunami zabytków przez właściwe służby i instytucje.

Cel szczegółowy 3: Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

Kierunek działań: Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości, poprzez: kampanie społeczno-edukacyjne w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz dostępności do zabytków dla osób z niepełnosprawnościami, tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Kierunek działań: Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami, obejmujący program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowania świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturowego.

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030)

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 odnosi swoje zapisy do krajowej koncepcji w zakresie zagospodarowania przestrzennego. Dokument w zakresie uwarunkowań dziedzictwa kulturowego wskazuje, iż zasoby obiektów zabytkowych i krajobrazów Polski są świadectwem wielu kultur i epok, wskazuje nasycenie ewidencjonowanymi zabytkami nieruchomymi sygnalizując niski, niezgodny z posiadanym potencjałem rozwojowym, poziom wykorzystania funkcji symbolicznych i promocyjnych tych zasobów. Wskazuje dziedzictwo kulturowe jako część współczesnej przestrzeni.

Celem strategicznym polityki przestrzennej zagospodarowania kraju jest: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, dziedzictwo kulturowe jest poruszana w zasadach i celach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju.

Wskazano 6 celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności,
- poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej,
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

4.2 Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie wojewódzkim i powiatowym

Dokumentacja planistyczna i strategiczna województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu radziejowskiego odnoszą się w swoich zapisach do działań dotyczących dziedzictwa kulturowego. W szczególności Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 wykazuje zgodność z następującymi programami strategicznymi i ich celami:

- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 roku- Plan modernizacji 2020+ (uchwała nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.)

Obowiązująca na terenie województwa kujawsko-pomorskiego strategia stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju województwa, określa kierunki, cele i uwarunkowania jego rozwoju.

W dokumencie wskazano misję rozwoju brzmiącą: Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo oraz cztery priorytety rozwoju:

1. Konkurencyjna gospodarka,
2. Modernizacja przestrzeni wsi i miast,
3. Silna metropolia
4. Nowoczesne społeczeństwo.

Opracowanie określa również osiem celów strategicznych, realizujących potrzeby zidentyfikowane w ramach priorytetów rozwoju, są to:

1. Gospodarka i miejsca pracy
2. Dostępność i spójność
3. Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
4. Innowacyjność
5. Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
6. Bezpieczeństwo
7. Sprawne zarządzanie
8. Tożsamość i dziedzictwo.

Tematyka ochrony i opieki nad zabytkami została ujęta z znacznej mierze w celu strategicznym „Tożsamość i dziedzictwo". Cel będzie realizowane za pomocą przedsięwzięć oraz kierunków działań, które obejmują:

1. Budowę tożsamości regionalnej województwa
2. Zachowanie oraz promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu

3. Wsparcie działań ratowniczych tradycyjnej kultury wiejskiej, ginących zawodów, cudów architektury, przyrody, powstających drobnych kolekcji, zbiorów muzealnych i skansenów, będących częścią środowiska kulturowego województwa
4. Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym
5. Promocję marki województwa.

Strategia obejmuje regionalne programy branżowe, w trzech obszarach działań: „Społeczeństwo", „Gospodarka", „Spójność", w których to właśnie zapisano działania województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym opieki i ochrony zabytków.
Należy pamiętać, iż podstawowym instrumentem realizacji celów strategii jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Środki, w ramach całego programu, zostały podzielone na jedenaście osi priorytetowych – odpowiadających najważniejszym dziedzinom życia społeczno-gospodarczego regionu, w tym ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Uchwała nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego)

Planowanie przestrzenne na szczeblu regionalnym jest prowadzone za pomocą Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa. Dokument określa uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej regionu. Województwo charakteryzuje się znacznym bogactwem materialnego dziedzictwa kulturalnego. Występowanie charakterystycznych elementów dziedzictwa kulturowego umożliwiło wyróżnienie specyficznych pod względem cech kulturowych obszarów, gdzie gmina Bytoń stanowi obszar żywej kultury Kujawiaków - obszar Pałuk i Kujaw wyróżniany ze względu na kultywowanie tradycji lokalnych (zwyczaje, tradycje, obrzędy, muzyka, taniec, rzeźba poezja, strój). Ponadto Plan Zagospodarowania Przestrzennego wskazuje, iż zachowanie dziedzictwa kulturowego wymaga przestrzegania następujących zasad:
- zachowania dziedzictwa kulturowego w stanie umożliwiającym jego przetrwanie dla przyszłych pokoleń,
- harmonijnego kształtowania krajobrazu kulturowego,
- dbałości o integralność zabytkowych struktur urbanistycznych i ruralistycznych.
Na bazie struktur funkcjonalno-przestrzennych wyodrębniono strefy polityki przestrzennej, gdzie gmina Bytoń została ujęta w strefie południowej, dla której w zakresie dziedzictwa kulturowego wskazano m. in. konserwację zabytkowych obiektów sakralnych oraz zespołów dworsko-parkowych.

W okresie przygotowywania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 w procedurze sporządzania i uchwalania był przyjęty uchwałą nr VIII/135/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a unieważniony na mocy Rozstrzygnięcia Nadzorczego Nr 66/2019 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dniem 1 sierpnia 2019 r. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawko-Pomorskiego, w projekcie którego samorząd województwa wskazał, iż będzie wspierać m. in.: przedsięwzięcia zmierzające do obejmowania formami ochrony obiektów i zespołów obiektów o szczególnych wartościach kulturowych oraz wspomaganie prac dla zachowania obiektów objętych ochroną, w tym wpisanych i proponowanych do wpisu do rejestru i ewidencji zabytków, przedsięwzięcia zmierzające do ochrony i harmonijnego kształtowania krajobrazów zachowujących tożsamość kulturową oraz walory tradycyjnego zagospodarowania, przedsięwzięcia zmierzające do zachowania wartości obiektów dziedzictwa kulturowego poprzez ich zabezpieczanie, utrzymanie, rewaloryzację, renowację, restaurowanie bądź inne działania mogące wchodzić w zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przedsięwzięcia zmierzające do kształtowania i utrwalania tożsamości regionalnej, przedsięwzięcia zmierzające do zagospodarowania bądź adaptacji zasobów dziedzictwa kulturowego dla celów kulturowych i turystycznych oraz rozwój turystyki na bazie zasobów dziedzictwa kulturowego województwa zarówno materialnego jak i niematerialnego historycznych ziem regionu i związanego z nim osadnictwa, przedsięwzięcia promocyjne i popularyzatorskie zasobów dziedzictwa kulturowego.

- Program Opieki nad Zabytkami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2017-2020 (Uchwała nr XXXI/518/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r.)

W Programie Opieki nad zabytkami Województwa kujawsko-pomorskiego określone zostały cele i kierunki działań samorządu województwa w zakresie opieki nad zabytkami. Ich wykonanie w planowanym okresie funkcjonowania przyjętych założeń jest podstawą kreowania i realizacji polityki ochrony konkretnych – ważnych z punktu widzenia realizowanej strategii – obiektów i obszarów zabytkowych. Skuteczne kreowanie polityki opieki nad dziedzictwem kulturowym w regionie wymaga podejmowania działań, zgodnych z dokumentami strategicznymi, wygenerowanymi na poziomie kraju i województwa.

W ramach programu, założono, iż cel strategiczny - Tożsamość i dziedzictwo, określony w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+ będzie realizowany poprzez cele operacyjne: zachowanie dziedzictwa materialnego, niematerialnego, wzrost świadomości społecznej dla ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wzrost konkurencyjności regionu. Do realizacji tych celów przyjęło konkretne kierunki działań w zakresie ochrony, prac konserwatorskich

i restauratorskich, edukacji, ładu przestrzennego, dokumentacji i popularyzacji, popularyzacji wiedzy o znaczeniu i konieczności ochrony, promocji oraz zagospodarowania.
Przyjęto, iż działania programowe zaplanowane do realizacji przez samorząd województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2017-2020, poza poprawą stanu zachowania środowiska kulturowego regionów historyczno-kulturowych województwa i ugruntowaniem poczucia tożsamości lokalnej społeczności, powinny również wygenerować mechanizmy, których efektem będzie wzrost konkurencyjności regionu.

- Powiatowy Program Opieki nad zabytkami

W okresie tworzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024, powiat radziejowski nie posiada opracowanego programu.

- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Radziejowskiego na lata 2017-2021 z perspektywą do roku 2024 (Uchwała nr XXXVI/225/2018 Rady Powiatu w Radziejowie z dnia 27 września 2018 r.)

Dokument o znaczeniu strategicznym, który odnosi się do zagadnień związanych z szeroko rozumianą problematyką ochrony środowiska na terenie powiatu radziejowskiego. Dokument określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska. Jako nadrzędny cel programu wskazuje się zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy powiatu radziejowskiego, gwarantujący wysoką jakość życia mieszkańców i zachowanie walorów przyrodniczych powiatu.
Program ten w dziale dot. zasobów przyrodniczych odnosi się do terenów zieleni urządzonej, gdzie wskazuje się obiekty o charakterze parkowym, które podlegają ochronie łącznie z obiektami zabytkowymi (wokół zespołów pałacowych i dworskich) - Niegibalice, Świesz - parki dworskie w zespołach dworsko-parkowych Witowo - starodrzew w zespole kościoła parafialnego, cmentarz parafialny.
Zakłada on włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych. Ponieważ wskazuje się powiat radziejowski, jako miejsce atrakcyjne turystycznie, zarówno pod względem przyrodniczym jak i kulturowym, docelowe cechy zrównoważenia sektora rekreacji i turystyki obejmują m. in. ochronę dziedzictwa kulturowo-historycznego (program ochrony zabytków). Adekwatnym do tematyki ochrony zabytków jest obszar interwencji obejmujący zasoby przyrodnicze, gdzie założono kierunki interwencji nastawione na wzmocnienie systemu obszarów chronionych oraz promocję walorów przyrodniczych i zrównoważony rozwój turystyki.

- Strategia obszaru rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu radziejowskiego na lata 2014-2020 (Uchwała nr V/2015 Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego z dnia 7 sierpnia 2015 r.)

Strategia została przyjęta uchwałą nr V/2015 Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego z dnia 7 sierpnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego na lata 2014-2020.

Dokument ten wyznacza najważniejsze kierunki rozwojowe powiatu, opierając się na analizie obecnych i przyszłych procesów rozwoju regionalnego. Analiza dziedzictwa kulturowego odnosi się do głównych zabytków regionu, między którymi wskazano zabytki z obszaru gminy Bytoń: dwór murowany w miejscowości Świesz, kościół parafialny w Witowie kaplicę cmentarną murowaną w Witowie. Wskazując przesłanki do Polityki Spójności wzięto pod uwagę terytorialny wymiar wsparcia. Wskazując główne problemy rozwojowe m. in. w zakresie ochrony i rozwoju zasobów kultury, zauważono, iż część obiektów zabytkowych położonych na ORSG Powiatu Radziejowskiego wymaga renowacji. Identyfikując obszary problemowe, pośród wskazanych dziewięciu, znajduje się dziedzictwo kulturowe, gdzie odniesiono się do złego stanu architektonicznego części zabytków zlokalizowanych na terenie powiatu radziejowskiego. Jedną z silnych stron powiatu stanowi fakt występowania dużej liczby cennych zabytków kultury, tym samym uwidoczniono szansę na wykorzystanie atrakcyjności regionu pod względem turystycznym.

W Strategii wskazano sześć równorzędnych celów rozwojowych, gdzie jeden z nich dotyczy ochrony zabytków oraz kreowania nowych rozwiązań kulturalno-rekreacyjnych. Zaznaczono, iż niezbędnym elementem poszerzenia atrakcyjności oraz dbałości o dziedzictwo kulturowe regionu jest rewitalizacja części zabytkowej powiatu, stąd lista projektów komplementarnych powiatu radziejowskiego odnosi się m. in. do odrestaurowania zabytków w miejscowości Witowo.

- Lokalna Strategia Rozwoju kierowana przez społeczność dla obszaru Powiatu Radziejowskiego na lata 2016-2023 (ost. akt. strategii z dnia 29 października 2019 r.)

Gmina Bytoń należy do partnerstwa lokalnego pod nazwą LGD Razem dla Powiatu Radziejowskiego działającego na obszarze siedmiu gmin powiatu radziejowskiego (wraz z gminami: Dobre, Osięciny, Radziejów, miasto Radziejów, Topólka, miasto i gmina Piotrków Kujawski), które cechują się podobnymi uwarunkowaniami i spójnością pod względem geograficznym, przyrodniczym, gospodarczym oraz kulturowym. Jako atuty terenu działania LGD wskazuje się zabytki, czystą przyrodę, ciekawe obiekty, a także jeziora i lasy. Strategia w swoich zapisach obejmuje diagnozę i analizę obszaru - wskazanie dziedzictwa kulturowego oraz zabytków obszaru. Wskazano, iż na terenie Gminy Bytoń znajduje się zabytkowy dworek szlachecki w Świeszu, zespół dworsko – parkowy z drugiej połowy XIX

w., kościół parafialny pw. św. Andrzeja Apostoła wraz z cmentarzem kościelnym oraz cmentarz rzymsko – katolicki z kaplicą z drugiej połowy XIX w.

Zapewniając działania w zakresie promocji turystyki obszaru LSR, stworzono w ramach projektu współpracy, z LGD Dorzecza Zgłowiączki i Czarnoziem na Soli, Aplikację Mobilną Poznajcie Kujawy. Dzięki aplikacji mieszkańcy oraz odwiedzający obszar LSR mogą zasięgnąć informacji o zabytkach, imprezach cyklicznych, miejscach wartych zwiedzenia. Innym elementem współpracy oddziałującym na zwiększenie wiedzy mieszkańców o posiadanym dziedzictwie kulturowym i historycznym był projekt współpracy obejmujący wydanie oraz promocję albumu "Zabytki i pamiątki historyczne Kujaw i pogranicza wielkopolski" wraz z kalendarzami historycznymi Kujaw i pogranicza wielkopolski.

Dokument w analizie silnych stron obszaru, z zakresu kultury, podkreśla interesujące materialne (kapliczki, zabytki) zasoby dziedzictwa kulturowego obszaru i jego mieszkańców. Wyróżniono dwa cele ogólne: wzrost konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD oraz poprawę jakości i standardu życia mieszkańców obszaru LGD w oparciu o zasoby lokalne a wykorzystując przedsięwzięcie: rozwój nowoczesnej infrastruktury na obszarze LGD, zakłada się wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty kultury w ciągu roku po zakończeniu operacji.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu gminy wynikają z jej dokumentów o charakterze strategicznym i planistycznym, a także pozostałych dokumentów sporządzanych na poziomie gminy.

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy

- **Strategia rozwoju gminy Bytoń na lata 2021-2030** (uchwała Rady Gminy Bytoń z dnia 9 listopada 2021 r. Nr XXXIX/248/21).

Dokument ten stanowi podstawę dla prowadzenia odpowiedzialnej, strategicznej polityki gminy o charakterze długofalowym. Określa priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze gminy.

W części diagnostycznej dokumentu wykazano, iż potencjał turystyczny Gminy Bytoń jest w znacznym stopniu niewykorzystany, między innymi wskazuje się na niedostatecznie rozwinięty system promocji gminy, w ramach którego można by stworzyć folder promocyjny, który będzie zawierał podstawowe informacje na temat gminy oraz informował o jej walorach przyrodniczo-kulturowych, do których należą obiekty zabytkowe (zespół dworski z drugiej połowy XIX w. w Niegibalicach, obejmujący: dwór i park, zespół dworski w miejscowości Świesz, obejmujący: dwór z 1870 r. i park z początku XIX w., zespół kościelny parafii pod wezwaniem św. Andrzeja Apostoła w Witowie, obejmujący: kościół z lat 1899-1903, cmentarz przykościelny, murowane ogrodzenie z bramą oraz cmentarz rzymsko-katolicki z XIX w. w Witowie z kaplicą i murowanym ogrodzeniem z bramą). Zwraca się uwagę, iż część z wyżej wymienionych obiektów znajduje się w złym stanie i wymaga renowacji. Analiza SWOT gminy, jako jedną z mocnych stron, wskazuje występowanie obiektów zabytkowych na terenie gminy, z kolei jako szanse rozwojowe wskazuje się lokalną tradycję, historię i kulturę oraz możliwość pozyskiwania środków pieniężnych na rozwój lokalny oraz dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym m.in. nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej. Zakładana w dokumencie wartość oczekiwana przez interesariuszy (tj. zbiór wymagań mieszkańców, przedsiębiorców i turystów) w zakresie atrakcyjności turystycznej Gminy w zakresie aspektów społecznych wskazuje na dostępność zabytków i innych obiektów cennych historycznie i kulturowo. Dokument wskazuje trzy cele strategiczne w ramach trzech obszarów działań*:* mieszkalnictwo, gospodarka oraz turystyka i środowisko przyrodnicze, w ramach których *w* zakresie dziedzictwa kultury wskazuje się, iż na terenie gminy założono stworzenie systemu promocji gminy, stworzenie folderu promocyjnego i przeprowadzenie kampanii promocyjnej Gminy Bytoń raz odrestaurowanie zabytków w miejscowości Witowo.

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bytoń (uchwała Nr VI/29/99 Rady Gminy w Bytoniu z dnia 12 marca 1999 r.)

Studium jest opracowaniem planistycznym poziomu lokalnego, które sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W Studium gminy Bytoń wyodrębnione są kluczowe działy obejmujące uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Bytoń. Pierwszy z nich odnosi się do uwarunkowań kulturowych, wskazując na bogate zasoby zabytkowe i kulturalne gminy, w tym stanowiska archeologiczne, założenia dworsko-parkowe i kościelne, cmentarze oraz kapliczki zewidencjonowane w okresie opracowywania dokumentu.

W dokumencie wskazano również elementy polityki przestrzennej gminy, stanowiące część kierunkową opracowania. Zawarto ustalenia dotyczące polityki ochrony dóbr kultury: opracowywanie programów badawczych i studialnych, oddawanie w dzierżawę lub sprzedawanie obiektów zabytkowych na cele zgodne z ich charakterem np. dla turystyki krajoznawczej, stworzenie preferencji finansowych i działań organizacyjnych. Przyjęto, iż istniejące powiązania funkcjonalno-przestrzenne należy wykorzystać i rozwijać w aspekcie ochrony wartości kulturowych – powiązanie agroturystyki z adaptacją zespołów parkowo-dworskich czy szlakami historycznymi.

Wskazując zasady gospodarowania przestrzenią gminy (elementy obligatoryjne przy wytycznych dla miejscowych planów i programów) określono, iż obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz obiekty planowane do wpisu do rejestru zabytków muszą być ujawnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, gdzie powinny zawierać się zapisy informujące o tym, iż obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają bezpośrednim decyzjom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zapisy te odnoszą się również do niewpisanych do rejestru zabytków stanowisk archeologicznych z wykazu stanowisk oraz pozostałych obiektów niewpisanych do rejestru zabytków a posiadających wartości kulturowe, nad którymi pieczę stanowi Wojewódzki Konserwator Zabytków. Jako obowiązkowe wprowadzono nakaz prowadzenia robót ziemnych w obrębie stanowisk archeologicznych i na obszarach występowania stanowisk archeologicznych w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a ponadto wskazano, iż do ustaleń realizacyjnych należy wnieść inwestorski obowiązek poniesienia kosztów odnośnie archeologicznych prac ratowniczych, powierzchniowych i wykopaliskowych oraz nadzorów archeologicznych odnośnie przedsięwzięć związanych z robotami ziemnymi podejmowanymi na obszarach i w strefach ochronnych stanowisk archeologicznych.

Dla obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków (wg granic określonych wpisem do rejestru zabytków) określono strefę A - ścisłej ochrony konserwatorskiej, a dla obszarów bezpośrednio

przylegających do obiektów i zespołów zabytkowych, związanych z ich ekspozycją, określono strefę E – ochrony ekspozycji (w tym: obowiązek przestrzegania nadzorów i uzgodnień koncepcji, projektów i planów realizacyjnych, opracowywanie inwentaryzacji budynków każdorazowo przed wydaniem decyzji na rozbiórkę, traktowanie założeń dworsko-parkowych jako układów jednorodnych, kontynuacja tradycji zakładania komponowanych układów zieleni oraz ich przestrzennych powiązań w postaci alei drzew wzdłuż traktów komunikacyjnych, respektowanie dawnych podziałów i układów parcelacyjnych w historycznych ośrodkach wiejskich).

- Obowiązujące MPZP, stanowiące instrument który pozwala samorządowi na realny wpływ na zabytkowy krajobraz gminy, określają zakres ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej.

1. Uchwała Nr XXXVI/172/2002 Rady Gminy w Bytoniu w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego we wsi Głuszyn Gmina Bytoń, obejmującego działkę nr 262/13 z dnia 8 października 2002 r.
2. Uchwała Nr XXVI/138/94 Rady Gminy W Bytoniu z dnia 23.03.1994 r. wprowadzająca Ogólny plan zagospodarowania przestrzennego gminy Bytoń – zmieniony uchwałą nr XXXIX/163/98 Rady Gminy Bytoń z dnia 20 maja 1998 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bytoń, w których to określono zapisy dotyczące warunki zabudowy i zagospodarowania m. in., iż w przypadku odkrycia obiektów archeologicznych w trakcie prac ziemnych, należy niezwłocznie powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5.2. Charakterystyka zasobów, analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

Interakcja pomiędzy ludźmi a otoczeniem, walory środowiska przyrodniczego i kulturowego stanowiące dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń i dorobek naszych czasów w połączeniu historią regionu decydują o atrakcyjności dziedzictwa kulturowego gminy Bytoń.

Charakterystykę zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Bytoń oparto na art. 6 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

art. 6. [Zabytki podlegające ochronie i opiece]

1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

a) krajobrazami kulturowymi,

b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,

c) dziełami architektury i budownictwa,

d) dziełami budownictwa obronnego,

e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,

f) cmentarzami,

g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,

h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,

b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,

c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,

d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,

e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,

f) instrumentami muzycznymi,

g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,

h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,

b) cmentarzyskami,

c) kurhanami,

d) reliktami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

5.2.1. Zarys historii obszaru gminy

Gmina Bytoń, z racji swojego położenia, jest związana historycznie z obszarem Kujaw. Przyjazny klimat, żyzność gleb, słone źródła oraz fakt, ich to na ich terenie krzyżowały się ważne szlaki handlowe, decydowały na przestrzeni wieków o rozwoju osadnictwa właśnie na ich obszarze. Na Kujawach stwierdzono najstarsze w Polsce ślady osadnictwa, sięgające okresu neolitu i kultury łużyckiej, a w okresie rzymskim wzdłuż jezior kujawskich biegał szlak bursztynowy, co również przyczyniało się do rozwoju demograficznego tych ziem.

Duże znaczenie, jako centralny ośrodek państwa piastowskiego, miała pierwotnie Kruszwica, później Inowrocław. Z kolei centrum kościelnym był Włocławek (po utworzeniu biskupstwa kujawskiego przed 1125 r.). W okresie średniowiecza Kujawy stanowiły jedną z najstarszych dzielnic Państwa Polskiego, kiedy to w 1194, po śmierci Kazimierza Sprawiedliwego, Kujawy należące do ziemi mazowieckiej zostały zajęte przez Mieszka Starego, który osadził tam swego syna Bolesława. W wyniku rozbicia dzielnicowego na przełomie XII/XIII w. ziemie te znalazły się pod panowaniem Władysława Łokietka. Rozwój regionu wiązał się z licznymi starciami wewnętrznymi i zewnętrznymi, co stanowiło pokłosie zaproszenia na ziemie polskie Krzyżaków przez Konrada Mazowieckiego w 1228 r., którzy wkrótce otrzymali nadanie ziemi chełmińskiej. W latach 1327-1332 doszło do konfliktu zbrojnego między Polską a Zakonem, co skutkowało zajęciem przez krzyżaków ziemi Kujaw w 1332 r. Kazimierz Wielki odzyskał w 1337 r. Kujawy inowrocławskie, zaś w 1343 r. na mocy traktatu w Kaliszu - Kujawy brzeskie i ziemię dobrzyńską. W 1364 roku Kujawy zostały wcielone do Królestwa Polskiego. Podział na województwo brzesko-kujawskie i inowrocławskie ze wspólnym sejmikiem w Radziejowie, wykształcony ostatecznie w XV wieku, istniał do upadku Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Znaczący dla Kujaw konflikt z Zakonem miał miejsce w latach 1431-1435, w następstwie którego nastąpiło spustoszenie przy pomocy posiłków inflanckich ziemi dobrzyńskiej, Kujaw i Krajny - zakończony podpisaniem traktatu pokojowego w Brześciu Kujawskim.

Obszar Kujaw – kontynuując stan z okresu średniowiecza – podzielony był w XVI-XVIII w. na dwa województwa – brzesko-kujawskie (powiaty: brzeski, kowalski, kruszwicki, przedecki i radziejowski) i inowrocławskie (powiaty: bydgoski i inowrocławski). Lata aż do pierwszej połowy XVII w. były okresem ponownego rozwoju regionu. Dalsze działania wojenne (od 1656 r. cały obszar dzisiejszego województwa kujawsko-pomorskiego znalazł się pod okupacją szwedzkich wojsk) związane z walkami, oblężeniami grodów i przemarszami wojsk przyniosły ogromne zniszczenia i straty ludnościowe na terenie Kujaw.

Podziały administracyjne przetrwał aż do rozbiorów w II poł. XVIII w., kiedy to państwo pruskie zlikwidowało samorząd szlachecki i wprowadziło swoją scentralizowaną administrację. Podział na diecezje dostosowano do granic państw zaborczych dopiero po Kongresie Wiedeńskim. Po pierwszym rozbiorze Polski (1772 r.), województwo inowrocławskie zostało włączone do Prus, po drugim (1793 r.) pozostała część Kujaw znalazła się najpierw pod zaborem pruskim, a od 1815 roku w Królestwie Polskim (w obrębie województwa mazowieckiego znalazły się powiaty dawnej dyrekcji bydgoskiej-brzeski, kowalski i radziejowski. Stolicą województwa był Włocławek. W 1871 r. teren gminy Bytoń znalazł się w obrębie utworzonego wówczas powiatu nieszawskiego).

Po wybuchu I wojny światowej tereny gminy były częścią guberni warszawskiej. Po jej zakończeniu następowały kolejne zmiany w układach administracyjnych kraju, w związku z czym tereny gminy (daw. pow. nieszawski) wchodziły kolejno w skład woj. warszawskiego (od sierpnia 1919 r.) a od kwietnia 1938 r. woj. pomorskiego. W 1925 r. nastąpiły również zmiany w administracji kościelnej w wyniku czego tereny gminy znalazły się w obrębie diecezji włocławskiej z siedzibą we Włocławku.
Po zakończeniu wojny teren gminy przynależał do woj. pomorskiego powiatu aleksandrowskiego. W 1950 r. zmieniono nazwę województwa na woj. bydgoskie.

Gmina Bytoń z siedzibą w miejscowości Nowy Dwór, początkowo woj. bydgoskim, później woj. włocławskim, została zniesiona w 1954 roku. Później, gminę Nowy Dwór utworzono w 1973 roku w pow. radziejowskim, w woj. bydgoskim. W 1975 roku gmina Nowy Dwór weszła w skład nowo utworzonego woj. włocławskiego. W styczniu 1976 roku gmina została zniesiona, a jej tereny przyłączono do gmin: Osięciny, Piotrków Kujawski, Radziejów i Topólka. Pod obecną nazwą gmina Bytoń funkcjonuje od 1 października 1982, wówczas to została ona reaktywowana z części okolicznych gmin. Obecnie przynależy ona administracyjnie do powiatu radziejowskiego w województwie kujawsko-pomorskim.

5.2.2. Krajobraz kulturowy

Poprzez krajobraz kulturowy, zgodnie z art.3 pkt.14 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, rozumie się postrzeganą przez ludzi przestrzeń, zawierającą elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka. Ochrona krajobrazu kulturowego ma na celu utrzymanie tożsamości lokalnych społeczeństw. Przedmiotem ochrony powinny być takie elementy jak: pokrycie terenu (przyrodnicze i kulturowe) jego ukształtowanie, a także historyczne tradycje zagospodarowania.

Krajobraz kulturowy gminy Bytoń, stanowi wynik przekształcania krajobrazu naturalnego tworzonego w przestrzeni przyrodniczej przez Kujawiaków. Stąd na terenie gminy odnaleźć charakterystyczne dla tej grupy etnograficznej: budownictwo, strój oraz haft kujawski, gwarę, pieśni, kuchnię, zwyczaje oraz obrzędy kultywowane z pokolenia na pokolenie takie jak zwyczaje związane z zapustami.

5.2.3. Zabytki nieruchome

Na terenie gminy Bytoń znajduje się niewielka liczba obiektów zabytkowych, stanowiących zabytki nieruchome. W znacznej mierze stanowią one obiekty małej architektury sakralnej - kapliczki i krzyże przydrożne, które mają znaczenie głównie religijne, ale stanowią również funkcję punktów lokalizacyjnych dla lokalnych mieszkańców. Znaczny udział mają również zespoły dworsko-parkowe i dwory, które są w różnym stopniu zachowane i użytkowane - stanowią pustostany, są wykorzystywane jako budynki gospodarcze, bądź są one zamieszkiwane przez mieszkańców gminy. Stan zachowania zabytków jest ogólnie dobry. Jednak zdarzają się budynki zaniedbane, przekształcone bądź poddane gruntownemu remontowi.

Na terenie Gminy Bytoń znajdują się:

- 4 obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków,
- 55 innych obiektów zabytkowych - ujętych w ewidencji.

Założenia dworsko – parkowe i dwory

Wśród założeń dworsko-parkowych szczególnie wyróżniają się dwa obiekty. Pierwszy stanowi zespół dworsko-parkowy w Niegibalicach wpisany do rejestru zabytków (1984.09.17-A/1226/1-2), w skład którego wchodzą: murowany dwór wybudowany na planie prostokąta po 1850 r. oraz park dworski z 2 poł. XIX w., w północnej części zespołu znajduje się zrujnowany spichlerz murowany z 4 ćw. XIX w. Drugi to zespół dworsko-parkowy w miejscowości Świesz, również wpisany do rejestru zabytków (1984.08.7-A/1300), w skład którego wchodzi dwór zbudowany na planie nieregularnego prostokąta z wieżą od zachodu z ok. poł. XIX w. zlokalizowany w parku dworskim z XIX w. Obiekt stanowi własność prywatną i nie jest użytkowany. Przy zespole dworsko-parkowym znajduje się dobrze zachowana droga brukowa prowadząca do znajdującego się nieopodal młyna z 4 ćw. XIX w.

Inne dwory i założenia dworsko-parkowe: w Morzycach znajdują się pozostałości zespołu dworsko-parkowego, w skład którego wchodzą: park dworski z 2 poł. XIX oraz budynki z zespołu folwarku dworu z pocz. XX w. (magazyn - d.spichlerz z 1910 r., stodoła z 1912 r.,), obecnie funkcjonuje na tym terenie Ośrodek Hodowli Zarodowej. W miejscowości Nowy Dwór zlokalizowany jest XIX w. dwór ze starodrzewem, obecnie użytkowany jako dom mieszkalny. W Stróżewie znajduje się zespół dworsko-

parkowy obejmujący dwór z pocz. XX w. wraz ze starodrzewiem, który obecnie stanowi jest wykorzystywany jako siedziba klubu seniora.

Założenia kościelne

Zabytkowe budownictwo sakralne gminy obejmuje dwa dobrze zachowane zespoły kościołów parafialnych. Pierwszy zlokalizowany jest w miejscowości Bytoń, a w jego skład wchodzą: neogotycki kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. św. Stanisława Bpa wybudowany w 1904-1907 r., konsekrowany w 1908 r., dzwonnica (1904-1907 r.), starodrzew oraz brama wraz z ogrodzeniem (1908 r.). Drugi znajduje się w miejscowości Witowo, jest obiektem wpisanym do rejestru zabytków (1996.08.29-A/492/1-3). W skład zespołu kościoła parafialnego wchodzą: neogotycki kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Andrzeja Apostoła wybudowany w latach 1899-1903, ogrodzenie z k. XIX w. oraz starodrzew.

Cmentarze i mogiły

Na terenie gminy znajdują się cztery zabytkowe cmentarze. W miejscowości Bytoń znajduje się ogrodzony (1 poł. XX) cmentarz parafialny rzymskokatolicki o pow. 1,29 ha, wydzielony na planie czworokąta z pocz. XX w. na terenie którego znaleźć można historyczne nagrobki z poł. XIX w. I starodrzew. W miejscowości Głuszyn, nieopodal XIX w. kaplicy p.w. MB Częstochowskiej, znajduje się cmentarz choleryczny z 2 poł. XIX w. - miejsce pocmentarne. Cmentarze choleryczne - epiedemiczne- urządzane były poza wsią z obawy przed rozprzestrzenianiem się zarazków. Teren jest gęsto zarośnięty, nieogrodzony, wymaga uporządkowania oraz właściwego oznaczenia, nagrobki na jego terenie nie są zachowane. Wzdłuż drogi w miejscowości Ludwikowo znajduje się cmentarz ewangelicki z historycznymi nagrobkami i starodrzewem z 1 poł. XX w. Teren cmentarza wymaga prac porządkowych, zachowała się nieznaczna część muru oporowego, a znajdujące się na jego terenie nagrobki są zniszczone i istnieje zagrożenie ich dalszej dewastacji. W miejscowości Witowo znajduje się dobrze zachowany cmentarz parafialny rzymskokatolicki założony w 1815 r., wpisany do rejestru zabytków (1996.07.15-A/663/1-4) z murowanym ogrodzeniem z 2 poł. XIX i starodrzewem, na terenie którego znajdują się historyczne nagrobki z XIX/XX w. oraz kaplica cmentarna pw. Św. Krzyża z 1840 zlokalizowana na wzgórzu w centralnej części cmentarza.

Obiekty techniki i użyteczności publicznej

W miejscowości Świesz znajduje się młyn z 4 ćw. XIX w. wodny z 1925 r. Jest to zaniedbany, ceglany budynek na planie prostokąta, z przylegającą dobudówką (d. świetlica). Wyposażenie nie zostało

zachowane. Obiekt wymaga remontu zabezpieczającego. Jest to jedyny na terenie gminy przykłady budownictwa techniki.

Budownictwo mieszkalne

Budownictwo mieszkalne reprezentują trzy domy murowane. Są one zlokalizowane w miejscowości Witowo Nowe. Najstarszy datowany jest na okres przed 1920 r. (dom przy nr 61) zachowany w dobrym stanie wymaga remontów i napraw bieżących (usunięcia eternitu z dachu). Kolejny dom nr 23 z ok. 1930 r. również jest zachowany w dobrym stanie, jest zamieszkały. Murowany dom nr 30 z ok. 1930 r. nie jest zamieszkały, niszczeje, stan zachowania ocenia się zły, wymagany jest remont kapitalny oraz wprowadzenie użytkownika.

Kaplice, kapliczki i figurki przydrożne

Na terenie gminy Bytoń znajdują się liczne obiekty małej architektury sakralnej, w większości dobrze zachowane, stanowiące lokalne miejsca kultu. W miejscowości Głuszyn znajduje się dobrze zachowana, wymurowana na planie niewielkiego prostokąta, kaplica p.w. MB Częstochowskiej ze starodrzewem z 1885-1887 r. (rozbudowa w latach 90-tych XX w.). W jej pobliżu zlokalizowany jest cmentarz choleryczny.

W Bytoniu zlokalizowana jest kapliczka przydrożna z 1 poł. XX w., w Ludwikowie znajduje się przydrożna kapliczka MB z 1 poł. XX w. w formie wieżyczki z półkoliście zamkniętymi wnękami. W miejscowości Niegibalice zlokalizowana jest kapliczka przydrożna z 1 poł. XX w., poddana remontowi po 2000 r. W miejscowości Stefanowo znajduje się ogrodzona kapliczka murowana z XIX/XX w. w formie wieżyczki z wnękami mieszczącymi figury świętych. Obok cmentarza parafialnego, w miejscowości Witowo Kolonia, znajduje się kapliczka z figurą NMP z pocz. XX w.

W miejscowości Morzyce zlokalizowana jest przydrożna figura NMP z1 poł. XX w., z kolei w miejscowości Świesz znajduje się przydrożna figura Chrystusa z ok.1945 r, poddana remontowi po 2000 r.

Krzyże przydrożne znajdują się w następujących miejscowościach: Budzisław (ok. poł. XX w.), Bytoń (ok. 1945), Czarnocice (1946 r.), Dąbrówka (ok. poł. XX w., remont po 2010 r.), Litychowo (ok. poł. XX w., remont po 2000 r.), Ludwikowo (ok. poł. XX w., remont po 2000 r.), Nasiłowo (ok.1945, rem. l. 90-te XX w.), Niegibalice (ok. poł. XX w., remont po 2000 r.), Nowy Dwór (ok. poł. XX w., remont po 2000 r.), Stróżewo (ok. poł. XX w., remont po 2010 r.), Świesz (2 poł. XX w., remont przed 2000 r.), Witowo Kolonia (ok. 1945, remont po 2000 r.) oraz dwa krzyże w miejscowości Witowo Nowe (1945, remont po 2000 r., ok. 1945, remont po 2000 r.).

Inne

W miejscowości Brylewo znajdują się fragmenty XIX w. parku dworskiego. Wzdłuż drogi prowadzącej z miejscowości Nowy Dwór do miejscowości Morzyce znajduje się bardzo dobrze zachowana aleja dębowa. Wzdłuż dróg Bytoń - Świesz oraz Bytoń - Witowo znajdują się częściowo zachowane aleje lipowe.

5.2.4. Zabytki ruchome

W gminnej ewidencji zabytków ujmuje się wyłącznie zabytki nieruchome, stąd zabytki ruchome nie są przedmiotem ustaleń niniejszego programu. Ustalono jednak, iż na terenie gminy Bytoń obejmują one głównie wyposażenie i wystrój obiektów sakralnych: 28 obiektów w kościele parafialnym p.w. Św. Andrzeja Apostoła w Witowie oraz 1 obiekt w kościele parafialnym p.w. Św. Stanisława B.M. w Bytoniu.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Stanowiska archeologiczne stanowią ważny element krajobrazu kulturowego gminy oraz stanowią podstawę wiedzy o jej dziejach, świadczą one o bardzo starej tradycji osadnictwa na tym obszarze, tak w przeszłości jak i obecnie głównie rolniczego.

Środowisko kulturowe gminy Bytoń zawiera zewidencjonowane stanowiska archeologiczne. Gmina Bytoń została przebadana metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski na obszarach o nr: 48-44, 49-43, 49-44, 50-43, 50-44 (w obszarze 48-44 nie wskazano na terenie gminy stanowisk archeologicznych). Zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. W wyniku tych prac zewidencjonowano łącznie 380 stanowisk archeologicznych.

Podział AZP dla gminy Bytoń

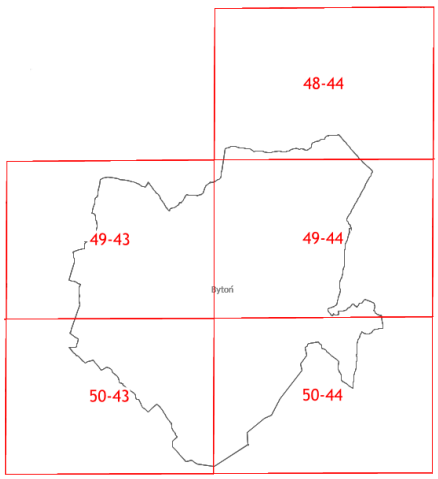

Źródło: mapy.zabytek.gov.pl/nid/

Najwięcej stanowisk archeologicznych (155) zlokalizowanych jest w obszarze 49-44 w północno-wschodniej części gminy (miejscowości: Dąbrówka, Drwalewo, Faliszewo, Kolonia Witowo, Kolonia Morzyce, Kolonia Stróżewo, Morzyce, Pścininek, Pścinno, Stróżewo, Witowo). Obejmują w głównej mierze ślady osadnictwa i osad epoki neolitu (k. ceramiki wstęgowej, k. pucharów lejkowatych, k. amfor kulistych), k. łużyckiej epoki brązu, okresu rzymskiego (k. halsztacka, przeworska), wczesne i późne średniowiecze, a także z okresu nowożytnego XVI w., ponadto: cmentarzyska, megality, grób szkieletowy, a także miejsce kultu (Witowo).

Dalej, 85 stanowisk archeologicznych, w obszarze 49-43 w północno-wschodniej części gminy (miejscowości: Bytoń, Litychowo, Morzyce, Nasiłowo, Niegibalice, Nowy Dwór, Pścinek, Rogalin, Świesz) stanowią osady i ślady osadnictwa od epoki kamienia, przez epokę brązu, okres wpływów rzymskich, średniowiecze po nowożytność, ponadto w miejscowości Nasiłowo znajdują się cmentarzyska i grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza.

W obszarze 50-43, zlokalizowanym w południowo-zachodniej części gminy, wykazuje się 85 stanowisk archeologicznych w miejscowościach: Borowo, Budzisław, Bytoń, Lubsin Ludwikowo, Nowy Dwór, Oszczywilk, Stefanowo oraz Świesz. Znajdują się tam ślady osadnictwa, punkty osadnicze oraz osady z okresów: epoki kamienia, brązu, okresu kultur: halsztackiej, lateńskiej, przeworskiej oraz średniowiecza i nowożytności. Ponadto w miejscowości Świesz znajduje się cmentarzysko z okresu kultury przeworskiej oraz w miejscowości Nowy Dwór wykazano istnienie obozowiska z okresu kultury pucharów lejkowatych.

Najmniej stanowisk wykazuje się w obszarze 50-44, zlokalizowanym w północno-wschodniej części gminy - 55. Są to w głównej mierze osady i ślady osadnictwa datowane na okres od epoki kamienia po średniowiecze oraz archiwalne cmentarzysko w miejscowości Dąbrówka z okresu kultury przeworskiej.

Zabytki archeologiczne zlokalizowane na terenie gminy Bytoń stanowią w głównej mierze relikty osadnictwa, które sięgają swymi początkami epoki kamienia, poprzez kultury epoki brązu, żelaza, przez średniowiecze i nowożytność. Ich lokalizacja pozwala na wyróżnienie na terenie gminy Bytoń następujących stref osadniczych:

strefa zachodnia – obejmuje stanowiska zgrupowane w pasie północ-południe z centrami na linii Nasiłowo-Świesz-Borowo wraz z rynną jeziora Świeskiego. Historia zasiedlania tej strefy sięga swymi początkami epoki neolitu, począwszy od pierwszych kultur „rolniczych";

strefa centralna – o przebiegu północ-południe na linii Morzyce-Litychowo-Bytoń-Nowy Dwór. Charakteryzuje się podobnym układem kulturowo-chronologicznym jak w strefie zachodniej, poczynając od pierwszych kultur neolitycznych, w tym kultury ceramiki wstęgowej rytej;

strefa wschodnia – o przebiegu pasmowym z północy na południe z centrami na linii Witowo-Faliszewo-Dąbrówka-Budzisław. Obszary tej strefy apogeum osadnicze przeżywają w epoce neolitu za sprawą wspólnot kultury z kompleksami osad nad jeziorem Głuszyńskim.

Gminny program Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 stanowi jedynie punkt wyjścia dla opracowań szczegółowych dotyczących zabytków archeologicznych zlokalizowanych na terenie gminy Bytoń (np. szczegółowa inwentaryzacja czy badania wykopaliskowe stanowisk archeologicznych).
Załącznik 1 stanowi wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie gminy Bytoń (wyciąg z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku na dzień 20.11.2019 r.).

Na terenie gminy Bytoń, w miejscowości Morzyce znajduje się grodzisko, stanowiące obiekt wpisany do rejestru zabytków: 1969.12.01-C/111, na terenie obszaru 49-43 wg AZP.
Grodzisko znajduje się ok. 1,2 km w prostej linii od drogi wojewódzkiej 267 oraz ok. 460 m w prostej linii od drogi 2808 C, w pobliżu Morzyce OHZ - osady po byłym PGR. Stanowi potężny kopiec otoczony fosą i wałem. W rzucie poziomym ma kształt prostokąta z zaokrąglonymi narożami. Długość boku przy górnej krawędzi wynosi ok. 25 m, u podstawy ok. 50 m - górna powierzchnia kopca jest broniona wałami, wysokość kopca to 8-10 m. Stanowisko jest gęsto porośnięte roślinnością.

Położenie zabytku archeologicznego

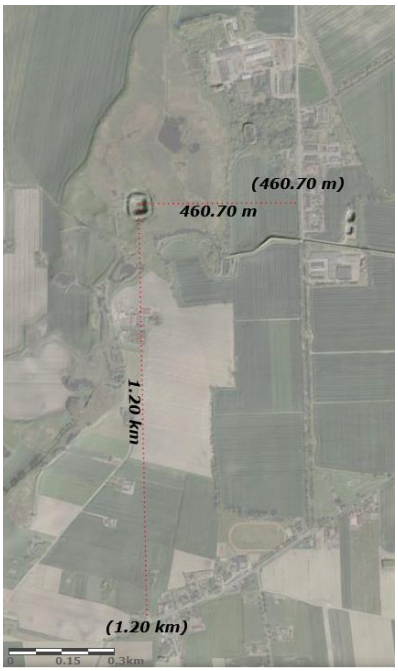

Źródło: mapy.geoportal.gov.pl

5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Na terenie gminy nie występują zabytki w zbiorach muzealnych i innych.

W miejscowości Świesz w obiekcie stanowiącym zespół dworsko-parkowy (rejestr zabytków 1984.08.7-A/1300), mieściło się jedno z niewielu prywatnych muzeów w Polsce otwartych dla zwiedzających, w którym można było zobaczyć galerię obrazów oraz dawnych sprzętów. Obecnie (po śmierci właściciela w 2012 r.) budynek nie jest wykorzystywany na ten cel.

5.2.7. Dziedzictwo niematerialne

Na terenie Gminy Bytoń można odnaleźć elementy dziedzictwa niematerialnego przynależne do regionu etnograficznego Kujaw. Gwara Kujawska została wyodrębniona z języka ogólnego i gwar sąsiadujących - wielkopolskiej i mazowieckiej. Charakterystyczny jest brak mazurzenia i międzywyrazowa fonetyka udźwięczniająca. Regionalny charakter przejawia się głównie w elementach kujawskich tradycji, folkloru oraz obrzędach religijnych. W życiu organizacji społecznych kultywuje tradycje ludowe takie jak: zwyczaje zapustne oraz wielkanocne, w tym zdobienie jaj woskiem i gotowanie ich w wywarze z cebuli, rękodzieło, tworzenie rzeźb ludowych - często rzeźby w przydrożnych kapliczkach i ołtarzach były tworami lokalnych artystów, gotowanie tradycyjnych potraw kuchni kujawskiej (m. in.: dania z drobiu - gęsiny, gołąbki, placki ziemniaczane, zupy: czernina,

żur kujawski, zupa śliwkowa, konfitury i powidła), folklor muzyczny i taneczny - kujawiak, mazurek, oberek oraz zdobnictwo. Ważnym elementem wystroju chat kujawskich był kredens, na którym wystawiano fajansowe ozdobne misy i talerze. Dziedziczenie tradycji, jej utrwalanie i przekazywanie kolejnym pokoleniom stanowi zasadniczą formę jej ochrony.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, formami ochrony zabytków w Polsce są:

1) wpis do rejestru zabytków,

1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,

2) uznanie za pomnik historii,

3) utworzenie parku kulturowego,

4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

W zakresie ochrony zabytków na terenie gminy nie zostały wyznaczone przez Wójta Gminy Bytoń zabytki nieruchome, które byłyby ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Stąd gminna ewidencja zabytków stanowi wykaz obejmujący:

- 5 obiektów lub zespołów obiektów wpisanych do rejestru zabytków, w tym 4 w kategorii A - zabytek nieruchomy oraz 1 w kategorii C - zabytek archeologiczny,
- 55 innych obiektów ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków (Załącznik nr 1) stanowi wyciąg z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku na dzień 23.01.2020 r. Prace nad Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2020-2023 objęły analizę Kart Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (wgląd 23.01.2020 r.), gdzie data wykonania ewidencji obejmowała okres od 2001 do 2019 r. Wykaz ten został poddany weryfikacji poprzez przeprowadzenie wizji terenowej (18-22.10.2019 r., 26.01.2020 r.) oraz analizy materiałów

historycznych dotyczących Gminy Bytoń. Na tej podstawie określono niżej przedstawiony zasób dziedzictwa gminy.

- Na terenie gminy Bytoń znajdują się następujące zabytki objęte prawną formą ochrony zabytków przez ich wpis do rejestru zabytków:

Miejscowość: Morzyce

Obiekt: grodzisko Lokalizacja: 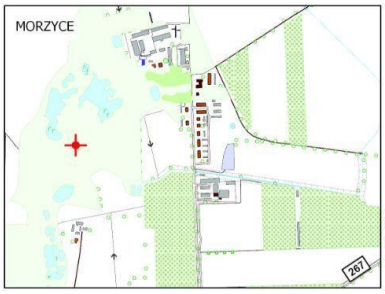	*Data i numer wpisu do rejestru zabytków:* 1969.12.01-C/111 *Stan zachowania: zaniedbany, obszar zarośnięty*

Miejscowość: Niegibalice

Obiekt: zespół dworsko-parkowy: dwór - po 1850 r. park dworski – 2 poł. XIX w. Lokalizacja:	*Data i numer wpisu do rejestru zabytków:* 1984.09.17-A/1226/1-2 *Stan zachowania: dobry*

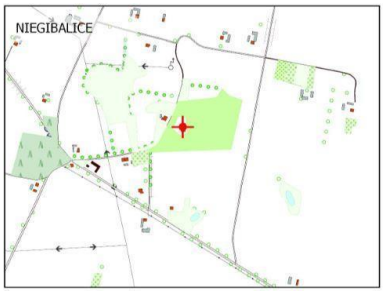

Miejscowość: Świesz

Obiekt: zespół dworsko-parkowy:
dwór – ok. poł. XIX w.
park dworski – XIX w.

Data i numer wpisu do rejestru zabytków:
1984.08.7-A/1300

Lokalizacja:

Stan zachowania: dobry

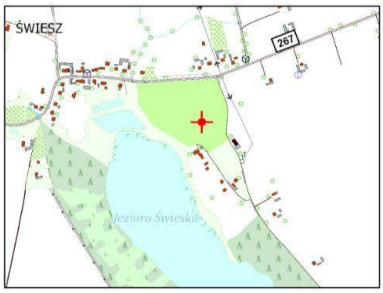

Miejscowość: Witowo

Obiekt: zespół kościoła parafialnego:
kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Andrzeja Apostoła – 1899-1903
ogrodzenie k. XIX w.

Data i numer wpisu do rejestru zabytków:
1996.08.29-A/492/1-3

Lokalizacja:

Stan zachowania: dobry

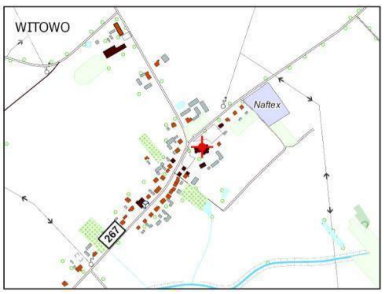

Miejscowość: Witowo

Obiekt: cmentarz parafialny rzymskokatolicki:
historyczne nagrobki – XIX/XX w. kaplica cmentarna pw. Św. Krzyża – 1840
ogrodzenie 2 poł. XIX w.

Data i numer wpisu do rejestru zabytków:
1996.07.15-A/663/1-4

starodrzew

Lokalizacja:

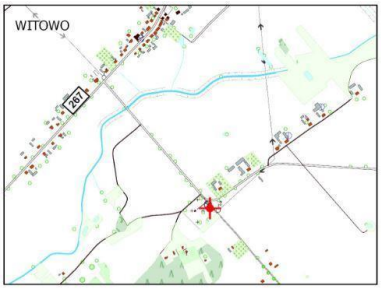

Stan zachowania: dobry

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Gminna ewidencja zabytków gminy Bytoń została wykonana w okresie listopad 2019 r. - styczeń 2020 r., w trakcie opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2020-2023.

Zabytki znajdujące się na terenie gminy Bytoń objęte prawną formą ochrony zabytków przez ich wpis do ewidencji zabytków:

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Stan zachowania, informacje dodatkowe
1.	Brylewo	park dworski - fragmenty	XIX w.	Częściowo zachowany
2	Budzisław	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w.	Stan zachowania: dobry
	Bytoń	zespół kościoła parafialnego:		
3.		kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. św. Stanisława Bpa	1904-1907	Stan zachowania: dobry
4.		dzwonnica	1904-1907	Stan zachowania: dobry
5.		brama i ogrodzenie	1908	Stan zachowania: bardzo dobry
6.		starodrzew		Zachowany
7.	Bytoń	cmentarz parafialny rzymskokatolicki:	XX w. pocz.	
8.		historyczne nagrobki	XIX w. poł.	Stan zachowania: dobry. Niektóre nagrobki wymagają prac remontowych
9.		ogrodzenie	XX w. 1 poł.	Stan zachowania: dobry
10.		starodrzew		Zachowany
11.	Bytoń	krzyż przydrożny	ok. 1945	Stan zachowania: dobry
12.	Bytoń	kapliczka przydrożna	1 poł. XX w.	Stan zachowania: dobry
13.	Bytoń - Świesz	aleja lipowa		Częściowo zachowania
14.	Bytoń - Witowo	aleja lipowa		Częściowo zachowania
15.	Czarnocice	krzyż przydrożny	1946 r.	Stan zachowania: dobry
16.	Dąbrówka	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2010 r.	Stan zachowania: dobry
17.	Głuszyn	kaplica p.w. MB Częstochowskiej ze starodrzewem	1885-1887 (rozbudowa lata 90-te XX w.)	Stan zachowania: bardzo dobry
18.	Głuszyn	cmentarz choleryczny	2 poł. XIX w.	Stan zachowania: zły. Obszar wymaga ogrodzenia i uporządkowania
19.	Litychowo	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry
20.	Ludwikowo	cmentarz ewangelicki: historyczne nagrobki, starodrzew	XX w. 1 poł.	Stan zachowania: zły. Obszar wymaga prac porządkowych
21.	Ludwikowo	Kapliczka przydrożna MB	z poł. XX w.	Stan zachowania: dobry
22.	Ludwikowo	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry

	Morzyce	zespół dworsko-parkowy:		
23.		park dworski	XIX w. 2 poł.	Częściowo zachowany
24.		budynki z zespołu folwarku dworu	pocz. XX w.	Stan zachowania: zaniedbany
25.	Morzyce	grodzisko		Obiekt wpisany do rejestru zabytków: 1969.12.01-C/111. Teren porośnięty
26.	Morzyce	przydrożna figura NMP	1 poł. XX w.	Stan zachowania: dobry
27.	Nasiłowo	krzyż przydrożny	ok.1945, remon. l. 90-te XX w.	Stan zachowania: dobry
	Niegibalice	zespół dworsko-parkowy:		Obiekt wpisany do rejestru zabytków: 1984.09.17-A/1226/1-2
28.		dwór, ob. szkoła - nr 41	1850 po	Stan zachowania: dobry
29.		park dworski	XIX w. 2 poł.	Zachowany
30.		spichlerz, zrujnowany	4 ćw. XIX w.	Stan zachowania: trwała ruina
31.	Niegibalice	kapliczka przydrożna	1 poł. XX w., remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry
32.	Niegibalice	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry
33.	Nowy Dwór	dwór ze starodrzewem, ob. dom mieszkalny	XIX w. k	Stan zachowania: dobry
34.	Nowy Dwór	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry
35.	Nowy Dwór - Morzyce	aleja dębowa		Zachowana
36.	Stefanowo	kapliczka przydrożna	2 ćw. XX w.	Stan zachowania: zaniedbany
	Stróżewo	zespół dworsko-parkowy:		
37.		dwór	XX w. pocz.	Stan zachowania: dobry
38.		starodrzew		Częściowo zachowany
39.	Stróżewo	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2010 r.	Stan zachowania: dobry
40.	Świesz	młyn	4 ćw. XIX w.	Stan zachowania: zaniedbany. Wymagany remont zabezpieczający
	Świesz	zespół dworsko-parkowy:		Obiekt wpisany do rejestru zabytków: 1984.08.7-A/1300
41.		dwór	XIX w. poł. ok.	Stan zachowania: dobry
42.		park dworski	XIX w.	Zachowany
43.		droga brukowa przy zespole	XIX/XX w.	Stan zachowania: dobry
44.	Świesz	figura przydrożna Chrystusa	ok.1945, remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry
45.	Świesz	krzyż przydrożny	2 poł. XX w., remont przed 2000 r.	Stan zachowania: dobry

	Witowo	zespół kościoła parafialnego:		Obiekt wpisany do rejestru zabytków: 1996.08.29-A/492/1-3
46.		kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Andrzeja Apostoła	1899-1903	Stan zachowania: dobry
47.		ogrodzenie	XIX w. k.	Stan zachowania: dobry
48.		starodrzew		Zachowany
49.	Witowo	cmentarz parafialny rzymskokatolicki:	XIX w. poł.	Obiekt wpisany do rejestru zabytków: 1996.07.15-A/663/1-4
50.		historyczne nagrobki	XIX/XX w.	Stan zachowania: dobry
51.		kaplica cmentarna pw. Św. Krzyża	1840	Stan zachowania: dobry
52.		ogrodzenie	XIX w. 2 poł.	Stan zachowania: dobry
53.		starodrzew		Zachowany
54.	Witowo Nowe	dom nr 23	ok. 1930 r.	Stan zachowania: dobry
55.	Witowo Nowe	dom nr 30	ok. 1930 r.	Stan zachowania: zły. Obiekt wymaga remontu
56.	Witowo Nowe	dom (przy nr 61)	1920 r.	Stan zachowania: dobry
57.	Witowo Nowe	krzyż przydrożny	ok. 1945, remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry
58.	Witowo Nowe	krzyż przydrożny	ok. 1945, remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry
59.	Witowo Kolonia	kapliczka z figurą NMP	pocz. XX w.	Stan zachowania: dobry
60.	Witowo Kolonia	krzyż przydrożny, nr 18	ok. 1945, remont po 2000 r.	Stan zachowania: dobry

Powyższe zestawienie stanowi wypadkową analiz i wizji terenowej (weryfikacja stanu zachowania zabytków oraz wskazanie informacji dodatkowych) oraz wykazu zabytków nieruchomych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków (Załącznik nr 2).

Miejscowości gm. Bytoń posiadające zabytki

Źródło: opracowanie własne, podkład mapowy: openstreetmap.org

5.5. Zabytki o najważniejszym znaczeniu dla gminy

Gmina Bytoń może poszczycić się kilkoma obiektami wpisanymi do rejestru zabytków. Obiektem, który należałoby uznać za wyjątkowo wyróżniający się na tle wszystkich zabytków, zarówno wpisanych do rejestru, jak i gminnej ewidencji, jest zespół kościoła parafialnego - znajdujący się przy rozwidleniu dróg w miejscowości Witowo, neogotycki kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Andrzeja Apostoła (1899-1903) wraz z ogrodzeniem (k. XIX w.). Obiekt ten jest rozpoznawany przez społeczeństwo nie tylko w skali lokalnej ale i regionalnej.

Bardzo duże znaczenie przypisuje się również wpisanemu do rejestru zabytków XIX w. cmentarzowi parafialnemu w miejscowości Witowo Góry, którego kaplica i ogrodzenie w ostatnich latach zostały odnowione.

Niestety dwa obiekty wpisane do rejestru zabytków - XIX w. zespoły dworsko-parkowe (Niegibalice, Świesz) - nie pełnią swoich dawnych funkcji (oba obiekty są własnością prywatnych właścicieli). Niemniej ważnym dla zachowania i wzrostu potencjału kulturowego i krajobrazowego należy uznać możliwość ich potencjalnego wykorzystania turystycznego. Istotnym jest fakt, iż turystyka widziana jest jako sektor gospodarki, który korzysta w największym stopniu z zasobów dziedzictwa historycznego. Na terenie gminy nie występuje wiele obiektów zabytkowych stanowiących element materialnego dziedzictwa kulturowego, które mógłby stanowić dodatkowy impuls dla rozwoju społeczno-gospodarczego, bądź które wiązałby się rozwojem walorów turystycznych obejmujących przychody finansowe czy zatrudnienie przez ten sektor gospodarki.

Różnorodność dziedzictwa gminy powinna być pielęgnowana i promowana. Zabytki stanowią elementy rozpoznawalne przez społeczeństwo lokalne, są elementem kultury, życia codziennego, kształtują kapitał społeczny oraz stanowią element tożsamości lokalnej, stąd istotne, pod względem zachowania historycznego dziedzictwa, jest również utrzymanie w dobrym stanie pozostałych zabytków wpisanych do ewidencji: zespołu kościoła parafialnego w Bytoniu, domów, obiektów gospodarczych, kapliczek, krzyży czy alei przydrożnych.

Wykonując wizję lokalną zabytkowego dziedzictwa gminy, przeprowadzono ankietę ustną z mieszkańcami gminy Bytoń. Poprzez zapytania bezpośrednie kilkunastu osób (z miejscowości Bytoń, Morzyce, Witowo) poproszono o wskazanie obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy oraz określenie, które z nich są ich zdaniem najważniejsze. Z analizy uzyskanych odpowiedzi jasno wynika, iż mieszkańcy utożsamiają obiekty zabytkowe obiektami sakralnymi, stąd najczęściej wskazywane były kościoły - w Witowie i w Bytoniu, dalej niedawno odnowiona kapliczka cmentarna zlokalizowana na cmentarzu parafialnym rzymskokatolickim w Witowie. Wskazywano również dwa obiekty zespołów parkowo-dworskich, w Niegibalicach, gdzie kilkanaście lat temu funkcjonowała szkoła oraz Świeszu, gdzie niegdyś znajdowało się prywatne muzeum.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń

Analiza szans i zagrożeń ułatwia dokonywanie oceny zasobów i otoczenia Gminy Bytoń, umożliwia identyfikację problemów i służy do wyznaczenia priorytetów, zasadniczych kierunków działania, a następnie szczegółowych zadań na rzecz ochrony zabytków na terenie gminy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- małe przekształcenia w obrębie większości zabytkowych obiektów gospodarczych i mieszkalnych - zachowane obiekty sakralne oraz nekropolie o wysokiej wartości kulturowej - duża liczba kapliczek przydrożnych, krzyży i figurek - dbałość mieszkańców poszczególnych miejscowości o krzyże, kapliczki przydrożne, figurki, cmentarze - wysoki poziom aktywności społecznej mieszkańców (koło gospodyń wiejskich, klub seniora) - duże zasoby przyrodnicze zróżnicowanie pod względem geomorfologicznym, przyrodniczym i krajobrazowym (cele turystyczne i rekreacyjne) - niski poziom zanieczyszczenia środowiska	- zły stan zachowania części zabytków - pozostawienie obiektów zabytkowych w stanie nieużytkowanym, powodującym ich degradację - zabytki o charakterze lokalnym, pojedyncze obiekty posiadające wybitne wartości historyczne i artystyczne - ograniczone możliwości zwiedzania związane z własnością prywatną zabytków - niedostateczny poziom oznakowania zabytków, również tych wpisanych do rejestru - słaba promocja regionu i informacja turystyczna, niewystarczająca promocja walorów kulturowych i możliwości wykorzystania dóbr kultury dla rozwoju turystyki - niska świadomość społeczna o potrzebie i konieczności ochrony zabytków, niezadowalająca popularyzacja wiedzy o wartościach chronionych obiektów
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
- bieżąca aktualizacja gminnej ewidencji zabytków - możliwość poprawy stanu zabytków, realizacji prac konserwatorskich poprzez uzyskanie wsparcia z różnych źródeł, w tym funduszy Unii Europejskiej - promocja dziedzictwa kulturowego i poprzez wydawanie informatorów i udostępnianie opisów zabytków w internecie. Współpraca z organizacjami pożytku publicznego i instytucjami turystycznymi - stworzenie tras turystycznych zabytków architektury i budownictwa w powiązaniu z atrakcjami turystycznymi i krajobrazowymi - kształtowanie wrażliwości na kulturę oraz edukacja regionalną dzieci i młodzieży - wzrost świadomości społeczeństwa w kwestii ochrony przestrzeni kulturowej i poszanowania dla obiektów posiadających walory historyczne - rezerwacja w budżecie gminy środków związanych z ochroną zabytków	- niewystarczające środki na prace konserwatorskie - degradacja krajobrazu kulturowego poprzez wprowadzanie elementów nowej zabudowy nie nawiązujących do charakteru regionu, niekontrolowany rozwój zabudowy mieszkaniowej - niewłaściwe działanie inwestycyjne lub brak prac remontowych i naprawczych budynków zabytkowych z pominięciem konsultacji z konserwatorem zabytków, w wyniku których tracą swoją pierwotną formę - negatywne nastawienie części właścicieli i użytkowników do ochrony zabytków, postrzeganej jako źródło ograniczeń i represji - zanik tradycji i tożsamości regionalnych - akty wandalizmu, klęski żywiołowe i inne zdarzenia losowe - słabnące zainteresowanie dziedzictwem kulturowych wśród przedstawicieli młodego pokolenia

7. Założenia programowe

W założeniach programowych i działaniach na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami uwzględnia się uwarunkowania gminy wynikające z jej lokalizacji, wielkości, historii, a także czynników społeczno-gospodarczych kształtujących obecny stan gminy. Zapisane założenia programowe służyć powinny budowaniu i utrwalaniu poczucia tożsamości lokalnej społeczności, utrzymaniu ładu przestrzennego, rozwojowi turystyki oraz rozwojowi społeczno-gospodarczemu.

Poniższe kierunki działań wraz z zadaniami dla samorządu lokalnego zostały opracowane na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji stanu zachowania zabytków, analizie dokumentów strategicznych poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego oraz lokalnego.

7.1. Priorytety programu opieki

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

1) naukowego badania i dokumentowania zabytku,

2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,

3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,

4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,

5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Na potrzeby Programu określone zostały trzy podstawowe priorytety, które poprzez wytyczone w ich ramach kierunki działań oraz wskazane do realizacji zadania uwzględniają specyfikę dziejów gminy Bytoń i charakter jej dziedzictwa kulturowego oraz są zgodne z celami wyznaczonymi w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Należą do nich:

PRIORYTET I - Ochrona i wyeksponowanie obiektów zabytkowych i walorów krajobrazu kulturowego gminy oraz ich wykorzystanie w rozwoju społeczno-gospodarczym

PRIORYTET II - Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy oraz edukacja na rzecz budowania lokalnej tożsamości

7.2. Kierunki działań oraz zadania programu opieki

Kierunki Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 wyznaczone są w perspektywie długoletniej. Obejmują główne obszary działalności na których powinny się skupić zadania służące ich realizacji programu.

PRIORYTET I - Ochrona i wyeksponowanie obiektów zabytkowych i walorów krajobrazu kulturowego gminy oraz ich wykorzystanie w rozwoju społeczno-gospodarczym

Cel 1 - Zahamowanie procesu degradacji zabytków oraz poprawa stanu ich zachowania

Kierunki działań:

- prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach stanowiących własność gminy
- opracowanie planów remontów i konserwacji obiektów małej architektury w gminie (kapliczki przydrożne, krzyże, figurki, miejsca pamięci)
- wykonanie prac porządkowych i zabezpieczających nieczynne cmentarze znajdujące się na terenie gminy
- powiadomienie właścicieli, zarządców obiektów zabytkowych, że przed każdą próbą remontu, naprawy należy skonsultować się z wojewódzkim konserwatorem zabytków

Cel 2 - Dokumentacja i badanie dziedzictwa kulturowego gminy

Kierunki działań:

- coroczna aktualizacja Gminnego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych gminy
- coroczna aktualizacja gminnej ewidencji zabytków
- oznakowanie zabytków na terenie gminy, szczególnie tych wpisanych do rejestru zabytków
- wykonanie kopii kart obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków i przekazanie ich Sołtysom w celu ich systematycznego monitorowania

Cel 3 - Wykorzystanie zabytków dla rozwoju społeczno-gospodarczego

Kierunki działań:

- dbałość o zabytki poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- wspieranie rynku pracy związanego z dziedzictwem kulturowy
- wyznaczenie trasy turystycznej po przydrożnych kapliczkach, figurach i krzyżach znajdujących się na terenie gminy w postaci mapy z rozmieszczeniem wyżej wymienionych obiektów

PRIORYTET II - Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy oraz edukacja na rzecz budowania lokalnej tożsamości

Cel 1 - Edukacja i szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy.

- umieszczenie na stronie internetowej gminy zbioru materiałów związanych z ochroną i opieką nad zabytkami
- zapoznanie właścicieli obiektów zabytkowych dotyczących możliwości przeprowadzania prac i obowiązków obiektów zabytkowych
- zapoznanie mieszkańców z zagadnieniami dotyczącymi gminnej ewidencji zabytków oraz przybliżenie skutków prawnych z tym związanych
- wspieranie działań edukacyjnych w szkołach poprzez organizowanie prezentacji, konkursów szkolnych o zabytkach i historii gminy

Cel 2 - Popularyzacja zabytków

- wspieranie działań i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ochrony zabytków
- wydawanie, wspieranie publikacji, folderów promocyjnych poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy

Cel 3 - Wzrost aktywności lokalnej mieszkańców na rzecz poszanowania dziedzictwa kulturowego

- aktywna działalność stowarzyszeń i lokalnych grup społecznych na rzecz rozwoju gminy wraz z ochroną dziedzictwa kulturowego
- wspieranie oddolnych inicjatyw na rzecz opieki nad zabytkowymi kapliczkami i krzyżami

Realizacja zadań uzależniona będzie od możliwości finansowych oraz organizacyjnych jednostki odpowiedzialnej za jej wykonanie oraz budżetu i uzyskanego dofinansowania. Gmina Bytoń w ramach zadań, które postawiła przed sobą do realizacji w okresie 2021-2024 zaplanowania działania dot. następujących obiektów zabytkowych:

- Kapliczka przydrożna z 1 poł. XX w. zlokalizowana w miejscowości Bytoń.
  Zakres prac: remont i naprawy bieżące obejmujące zmianę ogrodzenia i malowanie.
  Koszt całkowity realizacji zadania: 2500 zł - 100% kosztów pokrywa Gmina Bytoń.
  Okres realizacji: 2022 r.
- Dwór stanowiący element zespołu dworsko-parkowego zlokalizowanego w miejscowości Stróżewo z pocz. XX w.
  Zakres prac: termomodernizacja obiektu – ocieplenie, stolarka okienna, remont i naprawa pokrycia dachowego, zagospodarowanie terenu wokół.

Koszt realizacji zadania: 270 tys. zł (85 % - środki RPO - termomodernizacja, 10% - środki budżetu państwa, 5% - środki Gminy Bytoń oraz 802 tys. zł (65%- środki RPO – rewitalizacja, 35% - środki Gminy Bytoń).

Okres realizacji: 2021-2022 r.

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Realizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 będzie się odbywać poprzez wyznaczone priorytety, kierunki i zadania, które służyć będą poprawie stanu zachowania zabytków na obszarze gminy.

Dla kompleksowego podejścia, prowadzenia wspólnych działań na rzecz ochrony zabytków niezbędna jest współpraca: władz samorządowych, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, właścicieli, najemców oraz zarządców obiektów, parafii, organizacji pozarządowych, lokalnych stowarzyszeń, zgodnie z posiadanymi przez te jednostki kompetencjami, prawami i obowiązkami.

Zakłada się, że zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami gminy Bytoń będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- instrumentów prawnych wynikających z obowiązujących przepisów ustawowych. Należą do nich programy określające politykę krajową, wojewódzką w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, decyzje administracyjne wydane przez Kujawsko-Pomorskiego Konserwatora Zabytków wynikających z przepisów ustawowych, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków, sporządzanie i uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, stref ochrony konserwatorskiej, prowadzenie gminnej ewidencji zabytków,
- instrumentów finansowych (m.in. dotacje, subwencje, korzystanie z dofinansowania z projektów i programów funduszy europejskich, pozyskiwanie zewnętrznego wsparcia finansowego na prace remontowe, konserwatorskie i prace budowlane, współpraca pomiędzy podmiotami publicznymi a sektorem prywatnym w ramach „Partnerstwa publiczno-prywatnego" (PPP), przeznaczenie środków z budżetu gminy na ochronę zabytków zatwierdzone Radą Gminy,
- instrumentów społecznych obejmujących działania edukacyjne związane z edukacją kulturową, potrzebą ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, promocją dziedzictwa kulturowego gminy poprzez informacje na stronie internetowej, informatory, foldery, współdziałanie z organizacjami społecznymi, właścicielami i użytkownikami zabytków, pozyskanie poparcia społecznego na rzecz ochrony środowiska kulturowego,
- instrumentów koordynacji obejmujących realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego gminy zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego, planach ochrony środowiska, współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków, współpraca z sąsiednimi samorządami w celu wypracowania wspólnej polityki ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami,

- instrumentów kontrolnych obejmujących aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego gminy - działanie zespołu koordynującego, sporządzania co dwa lata sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami oraz jego aktualizacja związana z ustawowym czteroletnim okresem obowiązywania, prowadzenie, prowadzenie stałej obserwacji procesów i zjawisk mogących wpłynąć na realizację Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z zapisami art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Wójt Gminy Bytoń zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024.

Ocena posłuży do ewentualnego zweryfikowania założeń niniejszego programu oraz wprowadzenia zmian zgodnych z oczekiwaniami, potrzebami oraz możliwościami finansowymi.

Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez Radę Gminy.

Do wykonania powyższego zadania utworzony zostanie Zespół Koordynujący, monitorujący niniejszy program poprzez monitoring (raz w roku) gminnej ewidencji zabytków (uwzględniający informacje o stanie zachowania obiektów, zmianach lokalizacyjnych, zmianach stosunków własnościowych), ocenę realizacji procesu wykonania zadań zgodnie z przyjętymi w programie priorytetami.

Zespół przynajmniej raz na dwa lata przedstawi pisemną analizę stopnia realizacji powyższego programu. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Gminy.

Zakres weryfikacji programu powinien odnosić się do wskazanych w dziale 7.2 kierunków działań i obejmować m. in. informacje w zakresie:

- bieżącego monitoringu i aktualizacji
- udziału w pracach planistycznych
- ilości przeprowadzonych prac remontowych, konserwatorskich, ilości wydanych środków, ilości zaplanowanych zadań
- ilości oznakowanych obiektów, ilości zamieszczonych tablic
- publikacji na stronie internetowej gminy i w prasie lokalnej, działań organizacyjnych, edukacyjnych, konsultacyjnych, organizacji wystaw, konkursów itp.

10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zapisy art. 71 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określają, że w zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.

Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki

Zgodnie z art. 74 ww. ustawy dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest ten minister,

2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Zgodnie z art. 78 ww. ustawy dotacja może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru. Jednak, jeżeli zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót. Szczegółowe warunki udzielania dotacji celowej określono w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. 2017.1674).

Zgodnie z art. 81 ww. ustawy, w trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Poniżej wskazuje się możliwe źródła finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach zlokalizowanych na terenie Gminy Bytoń. Każdorazowo przed złożeniem wniosku, należy sprawdzić możliwości ubiegania się o wsparcie w instytucjach.

Możliwości pozyskania środków finansowych na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami:

- środki Unii Europejskiej i inne środki pomocowe (m.in. PROW na lata 2014-2020, RPO na lata 2014-2020) - programy operacyjne,
- Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego (ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego) oraz innych ministrów - programy operacyjne, promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- Fundusz Kościelny w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji (w zakresie obiektów o charakterze sakralnym, na wykonanie podstawowych prac zabezpieczających obiekt),
- Sejmik Województwa (budżet województwa),
- Wojewódzki Konserwator Zabytków (ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda),
- Rada Powiatu Radziejowskiego (budżet powiatowy),
- budżet Gminy Bytoń - mogą być udzielane dotacje celowe na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, jeżeli zabytek znajduje się na stałe na obszarze Gminy Bytoń,
- finansowanie prac przy obiektach zabytkowych oparte na wykorzystaniu środków prywatnych (osób fizycznych, stowarzyszeń, fundacji, osób prawnych, związków wyznaniowych),
- inne środki, w tym KPO, Polski Ład.

Załączniki

Załączniki 1 i 2 stanowią dane źródłowe wykorzystane przy opracowywaniu Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Bytoń na lata 2021-2024 i stanowią jego integralną część.

Załącznik 1 Wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie Gminy Bytoń

(wyciąg z wykazu Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku na dzień 20.11.2019 r.)

Lp.	miejscowość	gmina	nr stan	nr AZP	nr na AZP	funkcja	kultura	bliższa chronologia	uwagi
1	Pścinek	Bytoń	1	49-43	43	?	?	?	
2	Niegibalice	Bytoń	1	49-43	46	skarb	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	archiwalne
3	Niegibalice	Bytoń		49-43	47	luźne	k. przeworska		archiwalne
4	Niegibalice	Bytoń		49-43	48	luźne	k. przeworska	okres wpływów rzymskich	archiwalne
5	Niegibalice	Bytoń		49-43	49	luźne	?	?	archiwalne
6	Niegibalice	Bytoń		49-43	50	luźne	?	?	archiwalne
7	Niegibalice	Bytoń	2	49-43	51	?	?	?	
8	Niegibalice	Bytoń	3	49-43	52	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza D-E	
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza F	
						ślad osadnictwa		nowożytny	
9	Niegibalice	Bytoń	4	49-43	53	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						punkt osadniczy		późne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		nowożytny	
10	Niegibalice	Bytoń	5	49-43	54	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze	
11	Niegibalice	Bytoń	6	49-43	55	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
12	Niegibalice	Bytoń	7	49-43	56	ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
13	Niegibalice	Bytoń	8	49-43	57	ślad osadnictwa	k. przeworska		
14	Niegibalice	Bytoń	9	49-43	58	ślad osadnictwa		wczesna epoka brązu	
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza F	
						osada		późne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		nowożytny	

15	Nasiłowo	Bytoń	1	49-43	101	ślad osadnictwa	k. ceramiki sznurowej		
16	Nasiłowo	Bytoń	2	49-43	102	punkt osadniczy	k. łużycka	epoka brązu	
						cmentarzysko	k. pomorska		
						punkt osadniczy	k. przeworska	okres wpływów rzymskich	
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze	
17	Nasiłowo	Bytoń	3	49-43	103	cmentarzysko	k. łużycka		
18	Nasiłowo	Bytoń	4	49-43	104	ślad osadnictwa		nowożytny	
						cmentarzysko	?	?	
19	Nasiłowo	Bytoń	5	49-43	105	?	?	?	
20	Nasiłowo	Bytoń	6	49-43	106	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						osada	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
21	Nasiłowo	Bytoń	7	49-43	107	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza F	
22	Nasiłowo	Bytoń	8	49-43	108	punkt osadniczy	k. późnej ceramiki wstęgowej	faza II-III	
						osada	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						osada	k. łużycka		
						punkt osadniczy	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
23	Nasiłowo	Bytoń	9	49-43	109	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						osada	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
24	Nasiłowo	Bytoń	10	49-43	110	punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		

						osada		późne średniowiecze	
25	Nasiłowo	Bytoń	11	49-43	111	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
26	Nasiłowo	Bytoń	12	49-43	112	punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza F	
27	Nasiłowo	Bytoń	13	49-43	113	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza B-C	
						ślad osadnictwa		nowożytny	
28	Nasiłowo	Bytoń	14	49-43	114	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze	
29	Nasiłowo	Bytoń	15	49-43	115	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa	k. iwieńska		
						osada	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						osada		wczesne średniowiecze faza E-F	
						ślad osadnictwa		nowożytny	
30	Nasiłowo	Bytoń	16	49-43	116	ślad osadnictwa	k. łużycka		
31	Nasiłowo	Bytoń	17	49-43	117	punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze	
32	Nasiłowo	Bytoń	18	49-43	118	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						punkt osadniczy	k. łużycka		
33	Nasiłowo	Bytoń	19	49-43	119	ślad osadnictwa	k. łużycka		

						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
34	Nasiłowo	Bytoń	20	49-43	120	osada	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
35	Nasiłowo	Bytoń	21	49-43	121	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
36	Nasiłowo	Bytoń	22	49-43	122	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
37	Nasiłowo	Bytoń	23	49-43	123	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych	faza III	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
38	Nasiłowo	Bytoń	24	49-43	124	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
39	Nasiłowo	Bytoń	25	49-43	125	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	faza V	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza D-E	
40	Litychowo	Bytoń	1	49-43	126	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
41	Litychowo	Bytoń	2	49-43	127	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
42	Litychowo	Bytoń	3	49-43	128	ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
						osada	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						osada		wczesne średniowiecze faza B-E	
43	Litychowo	Bytoń	4	49-43	129	punkt osadniczy	k. łużycka		

						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza A-C	
						osada		wczesne średniowiecze faza E-F	
44	Litychowo	Bytoń	5	49-43	130	osada	k. łużycka		
						osada	k. przeworska		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza E	
45	Litychowo	Bytoń	6	49-43	131	ślad osadnictwa	k. łużycka		
46	Litychowo	Bytoń	7	49-43	132	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza D-F	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny	
47	Litychowo	Bytoń	8	49-43	133	ślad osadnictwa	k. późnej ceramiki wstęgowej		
						osada	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze	
48	Litychowo	Bytoń	9	49-43	134	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						osada	k. łużycka		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza E-F	
49	Litychowo	Bytoń	10	49-43	135	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
50	Litychowo	Bytoń	11	49-43	136	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny	
51	Litychowo	Bytoń	12	49-43	137	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza D-E	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
52	Morzyce	Bytoń	1	49-43	138	ślad osadnictwa		epoka kamienia	

						ślad osadnictwa	k. łużycka	halsztat	
						punkt osadniczy	k. przeworska	późny okres lateński	
						grodzisko		wczesne średniowiecze X w.	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
53	Morzyce	Bytoń	2	49-43	139	punkt osadniczy	k. łużycka		
						osada	k. przeworska	późny okres lateński	
						osada		wczesne średniowiecze faza D-E	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
54	Morzyce	Bytoń	7	49-43	140	osada	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						osada	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
55	Morzyce	Bytoń	8	49-43	141	ślad osadnictwa	k. łużycka		
56	Morzyce	Bytoń	9	49-43	142	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
57	Rogalin	Piotrków Kujawski/Bytoń	4	49-43	150	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						cmentarzysko	k. przeworska	faza B	
58	Świesz	Bytoń	1	49-43	163	punkt osadniczy		późne średniowiecze/nowożytny	
59	Bytoń	Bytoń	1	49-43	164	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
60	Bytoń	Bytoń	2	49-43	165	ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny	
61	Bytoń	Bytoń	3	49-43	166	ślad osadnictwa	k. przeworska		
						punkt osadniczy		nowożytny	
62	Bytoń	Bytoń	4	49-43	167	osada		wczesne średniowiecze faza F	
63	Bytoń	Bytoń	5	49-43	168	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	faza II-III	
64	Bytoń	Bytoń	6	49-43	169	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		nowożytny	
65	Bytoń	Bytoń	7	49-43	170	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		

						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze	
66	Bytoń	Bytoń	8	49-43	171	ślad osadnictwa	k. ceramiki wstęgowej rytej		
						ślad osadnictwa	k. późnej ceramiki wstęgowej		
						osada	k. pucharów lejkowatych	faza V	
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						punkt osadniczy		nowożytny	
67	Bytoń	Bytoń	9	49-43	172	ślad osadnictwa	k. łużycka		
68	Bytoń	Bytoń	10	49-43	173	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
69	Bytoń	Bytoń	11	49-43	174	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						osada	k. przeworska	okres wpływów rzymskich	
70	Bytoń	Bytoń	12	49-43	175	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze	
71	Bytoń	Bytoń	13	49-43	176	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
72	Bytoń	Bytoń	14	49-43	177	punkt osadniczy	k. przeworska		
73	Bytoń	Bytoń	15	49-43	178	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						ślad osadnictwa	k. łużycka	okres lateński	
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza A-B	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
74	Bytoń	Bytoń		49-43	179	luźne	k. ceramiki sznurowej		archiwalne nieznana lokalizacja
75	Nowy Dwór	Bytoń	1	49-43	180	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						punkt osadniczy	k. przeworska	późny okres lateński-okres wpływów rzymskich	
						osada		wczesne średniowiecze faza F	

76	Nowy Dwór	Bytoń	2	49-43	181	punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		nowożytny	
77	Nowy Dwór	Bytoń	3	49-43	182	ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						osada	k. łużycka		
						osada		wczesne średniowiecze faza D-F	
78	Nowy Dwór	Bytoń	4	49-43	183	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						osada	k. łużycka		
						osada		wczesne średniowiecze faza C-F	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
79	Nowy Dwór	Bytoń	5	49-43	184		k. łużycka		
						punkt osadniczy	k. przeworska		
						osada		wczesne średniowiecze faza E-F	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
80	Nowy Dwór	Bytoń	6	49-43	185	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						punkt osadniczy	k. przeworska		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		nowożytny	
81	Nowy Dwór	Bytoń	7	49-43	186	punkt osadniczy	k. łużycka		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza D-E	
82	Nowy Dwór	Bytoń	8	49-43	187	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						osada	k. łużycka		
						osada	k. przeworska	późny okres lateński-OR B	
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza A	
						osada		wczesne średniowiecze faza E-F	
						ślad osadnictwa		nowożytny	
83	Nowy Dwór	Bytoń	9	49-43	188	ślad	k. pucharów		

						osadnictwa	lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						punkt osadniczy	k. przeworska		
						osada		wczesne średniowiecze faza E-F	
84	Nowy Dwór	Bytoń	10	49-43	189	ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
85	Niegibalice	Bytoń	10	49-43	209	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
86	Dąbrówka	Bytoń	31	49-44	4	grób szkieletowy		OR	
						osada		III okres wczesne średniowiecze	
87	Dąbrówka	Bytoń	32	49-44	5	osada	k. amfor kulistych	neolit	
88	Dąbrówka	Bytoń	34	49-44	6	osada	k. łużycka	IV-V okres epoki brązu	
89	Drwalewo	Bytoń	1	49-44	7	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
90	Drwalewo	Bytoń	2	49-44	8	osada		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVI w.	
91	Drwalewo	Bytoń	3	49-44	9	osada	k. przeworska	OR	
92	Drwalewo	Bytoń	4	49-44	10	ślad osadnictwa		neolit	
93	Drwalewo	Bytoń	5	49-44	11	osada		neolit	
94	Faliszewo	Bytoń	1	49-44	12	megalit	k. pucharów lejkowatych	neolit	archiwalne, zniszczone
95	Faliszewo	Bytoń	2	49-44	13	cmentarzysko	k. przeworska	OR	archiwalne, nieznana lokalizacja
96	Faliszewo	Bytoń	3	49-44	14	cmentarzysko		średniowiecze	archiwalne, nieznana lokalizacja
97	Faliszewo	Bytoń	4	49-44	15	?	?	neolit	archiwalne nie potwierdzone w terenie
98	Faliszewo	Bytoń	5	49-44	16	osada	k. przeworska	OR	
99	Faliszewo	Bytoń	6	49-44	17	ślad osadnictwa	?	neolit	
100	Faliszewo	Bytoń	7	49-44	18	cmentarzysko	k. łużycka	halsztat	
101	Faliszewo	Bytoń	8	49-44	19	ślad osadnictwa	k. łużycka	halsztat	

102	Faliszewo	Bytoń	9	49-44	20	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
103	Faliszewo	Bytoń	10	49-44	21	osada		późne średniowiecze XIV - XV w.	
104	Faliszewo	Bytoń	11	49-44	22	osada	k. przeworska	OR	
105	Faliszewo	Bytoń	12	49-44	23	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
106	Faliszewo	Bytoń	13	49-44	24	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
107	Faliszewo	Bytoń	14	49-44	25	osada	k. przeworska	OR	
						osada		późne średniowiecze XIV w.	
108	Faliszewo	Bytoń	15	49-44	26	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	neolit	
109	Faliszewo	Bytoń	16	49-44	27	osada		późne średniowiecze XV w.	
110	Faliszewo	Bytoń	17	49-44	28	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
111	Faliszewo	Bytoń	18	49-44	29	osada	k. łużycka	epoka brązu	
						ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
112	Faliszewo	Bytoń	19	49-44	30	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
						ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
113	Faliszewo	Bytoń	20	49-44	31	osada	k. przeworska	OR	
						ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
114	Kolonia Morzyce	Bytoń	1	49-44	36	osada		okres wpływów rzymskich	
115	Kolonia Morzyce	Bytoń	2	49-44	37	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVI w.	
116	Kolonia Stróżewo	Bytoń	1	49-44	42	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XV w.	
117	Kolonia Stróżewo	Bytoń	2	49-44	43	osada	k. przeworska	OR	
118	Kolonia Stróżewo	Bytoń	3	49-44	44	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
119	Kolonia Stróżewo	Bytoń	5	49-44	45	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVI w.	
120	Kolonia Stróżewo	Bytoń	6	49-44	46	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
121	Kolonia Stróżewo	Bytoń	7	49-44	47	osada	k. przeworska	OR	
						ślad osadnictwa		nowożytny XVI w.	

122	Klonia Witowo	Bytoń	1	49-44	54	osada		III okres wczesne średniowiecze	
123	Klonia Witowo	Bytoń	2	49-44	55	osada		nowożytny XVI w.	
124	Klonia Witowo	Bytoń	3	49-44	56	osada		neolit	
						osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
125	Klonia Witowo	Bytoń	4	49-44	57	ślad osadnictwa	k. grobów kloszowych	halsztat	
						osada	k. przeworska	OR	
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
126	Klonia Witowo	Bytoń	5	49-44	58	osada	k. przeworska	OR	
127	Klonia Witowo	Bytoń	7	49-44	59	osada		II okres wczesne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
128	Klonia Witowo	Bytoń	8	49-44	60	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
129	Klonia Witowo	Bytoń	9	49-44	61	ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVI w.	
130	Klonia Witowo	Bytoń	10	49-44	62	osada		III okres wczesne średniowiecze	
131	Klonia Witowo	Bytoń	11	49-44	63	osada	k. przeworska	OR	
132	Klonia Witowo	Bytoń	12	49-44	64	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	neolit	
133	Klonia Witowo	Bytoń	13	49-44	65	osada		III okres wczesne średniowiecze	
134	Klonia Witowo	Bytoń	14	49-44	66	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
135	Klonia Witowo	Bytoń	15	49-44	67	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV w.	
136	Klonia Witowo	Bytoń	16	49-44	68	osada		neolit	
						ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
137	Klonia Witowo	Bytoń	17	49-44	69	osada	k. przeworska	OR	
138	Klonia Witowo	Bytoń/Osięciny	18	49-44	70	osada	k. przeworska	OR	
139	Klonia Witowo	Bytoń	19	49-44	71	osada	k. przeworska	OR	
140	Klonia Witowo	Bytoń	21	49-44	73	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
141	Morzyce	Bytoń	5	49-44	74	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-	

								XIV w.	
142	Morzyce	Bytoń	6	49-44	75	osada	k. przeworska	OR	
143	Morzyce	Bytoń	7	49-44	76	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
144	Morzyce	Bytoń	8	49-44	77	ślad osadnictwa		neolit	
145	Morzyce	Bytoń	9	49-44	78	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV-XV w.	
146	Morzyce	Bytoń	3	49-44	96	cmentarzysko	k. amfor kulistych	faza III	archiwalne nieznana lokalizacja
147	Morzyce	Bytoń	4	49-44	97	cmentarzysko		późny okres lateński	archiwalne nieznana lokalizacja
148	Pścininek	Bytoń	1	49-44	98	megalit	k. pucharów lejkowatych	faza III	archiwalne nieznana lokalizacja
149	Pścininek	Bytoń	2	49-44	99	osada		III okres wczesne średniowiecze	
150	Pścininek	Bytoń	3	49-44	100	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
151	Pścininek	Bytoń	4	49-44	101	osada		neolit	
152	Pścininek	Bytoń	5	49-44	102	osada		neolit	
153	Pścininek	Bytoń	6	49-44	103	ślad osadnictwa		neolit	
						osada		II okres wczesne średniowiecze	
154	Pścininek	Bytoń	7	49-44	104	osada		III okres wczesne średniowiecze	
155	Pścininek	Bytoń	8	49-44	105	ślad osadnictwa	?	III okres wczesne średniowiecze	
156	Pścininek	Bytoń	9	49-44	106	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
157	Pścininek	Bytoń	10	49-44	107	ślad osadnictwa		okres wpływów rzymskich	
158	Pścininek	Bytoń	11	49-44	108	osada	k. przeworska	OR	
159	Pścininek	Bytoń	12	49-44	109	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
160	Pścinno	Bytoń	1	49-44	110	cmentarzysko		wczesne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		neolit	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVI w.	archiwalne nie potwierdzone w terenie
161	Pścinno	Bytoń	2	49-44	111	osada	k. przeworska	OR	
162	Pścinno	Bytoń	4	49-44	112	osada		neolit	
163	Pścinno	Bytoń	5	49-44	113	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	

164	Pścinno	Bytoń	6	49-44	114	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV w.	
165	Pścinno	Bytoń	7	49-44	115	osada		neolit	
166	Pścinno	Bytoń	8	49-44	116	ślad osadnictwa	k. łużycka	epoka brązu	
167	Pścinno	Bytoń	9	49-44	117	osada		III okres wczesne średniowiecze	
168	Pścinno	Bytoń	10	49-44	118	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
169	Pścinno	Bytoń	11	49-44	119	osada		III okres wczesne średniowiecze	
						osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
170	Pścinno	Bytoń	12	49-44	120	osada		III okres wczesne średniowiecze	
171	Pścinno	Bytoń	13	49-44	121	osada		II okres wczesne średniowiecze	
172	Pścinno	Bytoń	14	49-44	122	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
173	Pścinno	Bytoń	15	49-44	123	osada		III okres wczesne średniowiecze	
174	Pścinno	Bytoń	16	49-44	124	osada	k. ceramiki wstęgowej	neolit	archiwalne nie potwierdzone w terenie
175	Pścinno	Bytoń	17	49-44	125	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
176	Pścinno	Bytoń	18	49-44	126	ślad osadnictwa	k. przeworska		
177	Pścinno	Bytoń	19	49-44	127	osada	?	?	
178	Rzepiska	Bytoń	1	49-44	128	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
179	Rzepiska	Bytoń	2	49-44	129	osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
180	Sadług	Topólka/Bytoń	11	49-44	132	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
181	Stróżewo	Bytoń		49-44	154	megalit	k. pucharów lejkowatych	neolit	archiwalne
182	Stróżewo	Bytoń		49-44	155	luźne	k. łużycka	epoka brązu	archiwalne
183	Stróżewo	Bytoń	3	49-44	156	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
184	Stróżewo	Bytoń	4	49-44	157	osada		III okres wczesne średniowiecze	
185	Stróżewo	Bytoń	5	49-44	158	osada		późne średniowiecze XIV-XV w.	
186	Stróżewo	Bytoń	6	49-44	159	osada	k. łużycka		
187	Stróżewo	Bytoń	7	49-44	160	ślad osadnictwa	k. ceramiki wstęgowej	neolit	
188	Stróżewo	Bytoń	1	49-44	161	ślad		III okres wczesne	

						osadnictwa		średniowiecze	
189	Świętno	Bytoń	1	49-44	162	osada	k. amfor kulistych	neolit	
190	Świętno	Bytoń	2	49-44	163	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
191	Wandynowo	Bytoń	1	49-44	176	osada	k. pucharów lejkowatych	faza III	archiwalne
192	Wandynowo	Bytoń	2	49-44	177	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	neolit	archiwalne
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
						osada	k. pucharów lejkowatych	faza III	
193	Wandynowo	Bytoń	3	49-44	178	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
194	Wandynowo	Bytoń	4	49-44	179	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
195	Wandynowo	Bytoń	5	49-44	180	osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
196	Wandynowo	Bytoń	6	49-44	181	osada		III okres wczesne średniowiecze	
197	Wandynowo	Bytoń	7	49-44	182	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
198	Wandynowo	Bytoń	8	49-44	183	ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV w.	
199	Wandynowo	Bytoń	9	49-44	184	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
200	Witowo	Bytoń	1	49-44	185	cmentarzysko	k. przeworska	OR	archiwalne
201	Witowo	Bytoń	2	49-44	186	miejsce kultu	?	?	archiwalne
202	Witowo	Bytoń	3	49-44	187	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
203	Witowo	Bytoń	4	49-44	188	osada		III okres wczesne średniowiecze	
						osada		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVI w.	
204	Witowo	Bytoń	5	49-44	189	osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
205	Witowo	Bytoń	6	49-44	190	ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
206	Witowo	Bytoń	7	49-44	191	osada		III okres wczesne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV w.	
207	Witowo	Bytoń	8	49-44	192	osada		neolit	
208	Witowo	Bytoń	9	49-44	193	osada		neolit	
						osada		III okres wczesne średniowiecze	

209	Witowo	Bytoń	10	49-44	194	osada		III okres wczesne średniowiecze	
210	Witowo	Bytoń	11	49-44	195	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
211	Witowo	Bytoń	12	49-44	196	osada		III okres wczesne średniowiecze	
						osada		późne średniowiecze/nowożytny XIV-XVI w.	
212	Witowo	Bytoń	13	49-44	197	osada		III okres wczesne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV - XV w.	
213	Witowo	Bytoń	14	49-44	198	osada		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVI w.	
214	Witowo	Bytoń	15	49-44	199	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
						ślad osadnictwa		III okres wczesne średniowiecze	
215	Witowo	Bytoń	16	49-44	200	osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
216	Witowo	Bytoń	17	49-44	201	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
217	Witowo	Bytoń	18	49-44	202	osada		III okres wczesne średniowiecze	
218	Witowo	Bytoń	19	49-44	203	osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
219	Witowo	Bytoń	20	49-44	204	osada		neolit	
220	Witowo	Bytoń	21	49-44	205	osada		późne średniowiecze/nowożytny XV-XVII w.	
						osada		nowożytny XVIII-XIX w.	
221	Witowo	Bytoń	22	49-44	206	osada		późne średniowiecze XIII-XV w.	
222	Witowo	Bytoń	23	49-44	207	osada		III okres wczesne średniowiecze	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV - XV w.	
223	Witowo	Bytoń	24	49-44	208	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
						osada		III okres wczesne średniowiecze	
224	Witowo	Bytoń	25	49-44	209	osada		neolit	
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze XIII w.	
225	Witowo	Bytoń	26	49-44	210	osada	k. przeworska	OR	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze XIV w.	

226	Witowo	Bytoń	28	49-44	211	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
227	Witowo	Bytoń	29	49-44	212	ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
228	Witowo	Bytoń	30	49-44	213	osada		neolit	
						ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
229	Witowo	Bytoń	31	49-44	214	osada	k. przeworska	OR	
230	Witowo	Bytoń	32	49-44	215	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
231	Witowo	Bytoń	33	49-44	216	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
232	Witowo	Bytoń	34	49-44	217	osada		III okres wczesne średniowiecze	
233	Witowo	Bytoń	35	49-44	218	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
234	Witowo	Bytoń	36	49-44	219	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
235	Witówek	Bytoń	1	49-44	220	osada		wczesne średniowiecze - późne średniowiecze XIII-XIV w.	
236	Witówek	Bytoń	2	49-44	221	ślad osadnictwa		neolit	
237	Witówek	Bytoń	3	49-44	222	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	neolit	
238	Witówek	Bytoń	4	49-44	223	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
239	Witówek	Bytoń	5	49-44	224	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych	neolit	
						ślad osadnictwa	k. przeworska	OR	
240	Witówek	Bytoń	6	49-44	225	osada	k. pucharów lejkowatych	neolit	
241	Świesz	Bytoń	2	50-43	28	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						punkt osadniczy		późne średniowiecze	
242	Świesz	Bytoń	3	50-43	29	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						cmentarzysko	k. przeworska	późny okres lateński	
						osada		wczesne średniowiecze faza F	
243	Świesz	Bytoń	4	50-43	30	ślad osadnictwa	k. prapolska		
244	Świesz	Bytoń	5	50-43	31	osada	k. przeworska	faza B-C	
						punkt osadniczy		późne średniowiecze/nowożytny	
245	Świesz	Bytoń	6	50-43	32	punkt osadniczy	k. łużycka		

						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
246	Świesz	Bytoń	7	50-43	33	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						punkt osadniczy	k. przeworska		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza A-C	
247	Świesz	Bytoń	8	50-43	34	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
						ślad osadnictwa		nowożytny	
248	Świesz	Bytoń	9	50-43	35	ślad osadnictwa	k. ceramiki wstęgowej rytej		
						ślad osadnictwa	k. episznurowa		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						osada	k. przeworska	faza C-D	
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza F	
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
249	Świesz	Bytoń	10	50-43	36	punkt osadniczy	k. łużycka	halsztat D	
						osada	k. przeworska	faza C-D	
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
250	Świesz	Bytoń	11	50-43	37	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
251	Świesz	Bytoń	12	50-43	38	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						punkt osadniczy	k. prapolska		
						ślad osadnictwa		nowożytny	
252	Świesz	Bytoń	13	50-43	39	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		

						ślad osadnictwa	k. prapolska		
253	Świesz	Bytoń	14	50-43	40	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
254	Świesz	Bytoń	15	50-43	41	punkt osadniczy	k. przeworska		
255	Świesz	Bytoń	16	50-43	42	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						punkt osadniczy	k. przeworska		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza F	
						osada		późne średniowiecze/nowożytny	
256	Świesz	Bytoń	17	50-43	43	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza F	
257	Świesz	Bytoń	18	50-43	44	ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny	
258	Świesz	Bytoń	19	50-43	45	ślad osadnictwa		późne średniowiecze/nowożytny	
259	Świesz	Bytoń	20	50-43	46	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	faza II-III	
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		nowożytny	
260	Świesz	Bytoń	21	50-43	47	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa	k. ceramiki sznurowej		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
						punkt osadniczy	k. łużycka		
261	Świesz	Bytoń	23	50-43	49	ślad osadnictwa	?	?	archiwalme
262	Borowo	Bytoń	1	50-43	50	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
263	Borowo	Bytoń	2	50-43	51	ślad osadnictwa		mezoloit	
						ślad osadnictwa	k. lendzielska		
						punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
						ślad osadnictwa	k. mogiłowa	II okres epoki brązu	
						osada obronna	k. łużycka	III-V okres epoki brązu	

						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
264	Borowo	Bytoń	3	50-43	52	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
265	Borowo	Bytoń	4	50-43	53	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	faza III	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
266	Borowo	Bytoń	5	50-43	54	ślad osadnictwa	k. łużycka		
267	Borowo	Bytoń	6	50-43	55	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
268	Borowo	Bytoń	7	50-43	56	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
269	Bytoń	Bytoń	16	50-43	57	ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
270	Bytoń	Bytoń	17	50-43	58	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
271	Bytoń	Bytoń	18	50-43	59	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						punkt osadniczy	k. prapolska		
272	Bytoń	Bytoń	19	50-43	60	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza F	
273	Bytoń	Bytoń	20	50-43	61	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		nowożytny	
274	Bytoń	Bytoń	21	50-43	62	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza D-E	
275	Bytoń	Bytoń	22	50-43	63	osada		wczesne średniowiecze faza F	
276	Bytoń	Bytoń	23	50-43	64	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						osada		wczesne średniowiecze faza F	

277	Bytoń	Bytoń	24	50-43	65	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza E-F	
278	Nowy Dwór	Bytoń	11	50-43	66	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska	późny okres lateński	
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza E-F	
279	Nowy Dwór	Bytoń	12	50-43	67	ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
280	Nowy Dwór	Bytoń	13	50-43	68	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
281	Nowy Dwór	Bytoń	14	50-43	69	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
282	Nowy Dwór	Bytoń	15	50-43	70	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza D-E	
283	Nowy Dwór	Bytoń	16	50-43	71	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza F	
284	Nowy Dwór	Bytoń	17	50-43	72	ślad osadnictwa	k. ceramiki wstęgowej rytej		
						ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza E-F	
						osada		późne średniowiecze/nowożytny	
285	Nowy Dwór	Bytoń	18	50-43	73	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza F	

286	Nowy Dwór	Bytoń	19	50-43	74	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
287	Nowy Dwór	Bytoń	20	50-43	75	osada	k. pucharów lejkowatych	faza II-III	
						ślad osadnictwa		nowożytny	
288	Nowy Dwór	Bytoń	21	50-43	76	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze faza E-F	
289	Nowy Dwór	Bytoń	22	50-43	77	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
290	Nowy Dwór	Bytoń	23	50-43	78	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
291	Nowy Dwór	Bytoń	24	50-43	79	ślad osadnictwa	k. prapolska		
292	Nowy Dwór	Bytoń	25	50-43	80	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
293	Nowy Dwór	Bytoń	26	50-43	81	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
294	Nowy Dwór	Bytoń	27	50-43	82	osada	k. pucharów lejkowatych	faza IV-V	
						punkt osadniczy	k. amfor kulistych		
						punkt osadniczy	k. trzciniecka		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
295	Nowy Dwór	Bytoń	28	50-43	83	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
296	Nowy Dwór	Bytoń	29	50-43	84	obozowisko	k. pucharów lejkowatych	faza II-III	
297	Nowy Dwór	Bytoń	30	50-43	85	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
298	Nowy Dwór	Bytoń	31	50-43	86	ślad osadnictwa	k. łużycka		

						ślad osadnictwa	k. prapolska		
299	Nowy Dwór	Bytoń	32	50-43	87	ślad osadnictwa	k. łużycka		
300	Nowy Dwór	Bytoń	33	50-43	88	ślad osadnictwa	k. amfor kulistych	faza III	
301	Nowy Dwór	Bytoń	34	50-43	89	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
302	Oszczywilk	Bytoń	3	50-43	90	ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
303	Oszczywilk	Bytoń	4	50-43	91	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
304	Budzisław	Bytoń	9	50-43	92	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
305	Budzisław	Bytoń	10	50-43	93	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
306	Ludwikowo	Bytoń	3	50-43	94	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
307	Ludwikowo	Bytoń	4	50-43	95	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
308	Ludwikowo	Bytoń	5	50-43	96	ślad osadnictwa		mezoloit	
						ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
309	Ludwikowo	Bytoń	6	50-43	97	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
310	Ludwikowo	Bytoń	7	50-43	98	osada	k. pucharów lejkowatych	faza II-III	
311	Ludwikowo	Bytoń	8	50-43	99	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
312	Ludwikowo	Bytoń	9	50-43	100	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
313	Ludwikowo	Bytoń	10	50-43	101	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
314	Ludwikowo	Bytoń	11	50-43	102	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
315	Ludwikowo	Bytoń	12	50-43	103	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
316	Ludwikowo	Bytoń	13	50-43	104	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						punkt osadniczy		schyłkowy neolit	
317	Ludwikowo	Bytoń	14	50-43	105	ślad osadnictwa		epoka kamienia	

318	Stefanowo	Bytoń	2	50-43	113	ślad osadnictwa		późne średniowiecze	
319	Stefanowo	Bytoń	3	50-43	114	ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
320	Stefanowo	Bytoń	4	50-43	115	ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
321	Stefanowo	Bytoń	5	50-43	116	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E	
322	Stefanowo	Bytoń	6	50-43	117	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
323	Stefanowo	Bytoń	7	50-43	118	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
324	Lubsin	Bytoń/Piotrków Kujawski	4	50-43	151	punkt osadniczy	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		nowożytny	
325	Ludwiokowo	Bytoń	2	50-43	168	punkt osadniczy	k. łużycka		archiwalne
326	Brylewo	Bytoń	1	50-44	4	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
327	Budzisław	Bytoń	1	50-44	5	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
328	Budzisław	Bytoń	2	50-44	6	ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
329	Budzisław	Bytoń	3	50-44	7	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
330	Budzisław	Bytoń	4	50-44	8	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
331	Budzisław	Bytoń	5	50-44	9	osada	k. pucharów lejkowatych		
						osada		schyłkowy neolit	
332	Budzisław	Bytoń	6	50-44	10	ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
333	Budzisław	Bytoń	7	50-44	11	osada	k. pucharów lejkowatych		
334	Budzisław	Bytoń	8	50-44	12	osada	k. pucharów lejkowatych		
335	Czarnocice	Bytoń	1	50-44	13	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
336	Czarnocice	Bytoń	2	50-44	14	ślad osadnictwa		średniowiecze	
337	Czarnocice	Bytoń	3	50-44	15	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						osada		średniowiecze	
338	Czarnocice	Bytoń	4	50-44	16	ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	

						ślad osadnictwa		średniowiecze	
339	Czarnocice	Bytoń	5	50-44	17	ślad osadnictwa		średniowiecze	
340	Czarnocice	Bytoń	6	50-44	18	ślad osadnictwa		średniowiecze	
341	Czarnocice	Bytoń	7	50-44	19	osada	k. łużycka		
342	Czarnocice	Bytoń	8	50-44	20	ślad osadnictwa		średniowiecze	
343	Czarnocice	Bytoń	9	50-44	21	ślad osadnictwa	k. łużycka		
344	Czarnocice	Bytoń	10	50-44	22	osada		epoka kamienia	
						ślad osadnictwa	?	?	
345	Czarnocice	Bytoń	11	50-44	23	ślad osadnictwa		epoka kamienia	
346	Czarnocice	Bytoń	12	50-44	24	osada	k. pucharów lejkowatych		
347	Czarnocice	Bytoń	13	50-44	25	osada	k. pucharów lejkowatych	faza I-II	
348	Czarnocice	Bytoń	14	50-44	26	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
349	Czarnocice	Bytoń	15	50-44	27	osada	k. pucharów lejkowatych		
350	Dąbrówka	Bytoń	3	50-44	28	osada	k. amfor kulistych	faza III	archiwalne
						osada	k. ceramiki sznurowej		
351	Dąbrówka	Bytoń	4	50-44	29	osada	k. pucharów lejkowatych		
352	Dąbrówka	Bytoń	5	50-44	30	osada	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
353	Dąbrówka	Bytoń	6	50-44	31	osada	k. ceramiki sznurowej		archiwalne
						osada	k. trzciniecka		
354	Dąbrówka	Bytoń	7	50-44	32	osada	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
						ślad osadnictwa	k. prapolska		
355	Dąbrówka	Bytoń	8	50-44	33	osada	k. łużycka		
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	

356	Dąbrówka	Bytoń	9	50-44	34	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
357	Dąbrówka	Bytoń	10	50-44	35	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
358	Dąbrówka	Bytoń	11	50-44	36	osada	k. łużycka		
359	Dąbrówka	Bytoń	12	50-44	37	osada	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
360	Dąbrówka	Bytoń	13	50-44	38	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
361	Dąbrówka	Bytoń	14	50-44	39	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
362	Dąbrówka	Bytoń	15	50-44	40	osada	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. amfor kulistych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
363	Dąbrówka	Bytoń	16	50-44	41	osada	k. pucharów lejkowatych	faza III-IV	
						ślad osadnictwa		wczesne średniowiecze faza E-F	
364	Dąbrówka	Bytoń	17	50-44	42	osada	k. pucharów lejkowatych	faza III-IV	
						osada	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
365	Dąbrówka	Bytoń	18	50-44	43	osada	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
366	Dąbrówka	Bytoń	19	50-44	44	osada	k. pucharów lejkowatych		
						osada		schyłkowy neolit	
						ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
367	Dąbrówka	Bytoń	20	50-44	45	osada	k. pucharów lejkowatych	faza IV	
368	Dąbrówka	Bytoń	21	50-44	46	osada	k. pucharów lejkowatych		
369	Dąbrówka	Bytoń	22	50-44	47	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
370	Dąbrówka	Bytoń	23	50-44	48	ślad osadnictwa	k. łużycka		
371	Dąbrówka	Bytoń	24	50-44	49	ślad osadnictwa	k. łużycka		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		

372	Dąbrówka	Bytoń	25	50-44	50	ślad osadnictwa	k. przeworska		
373	Dąbrówka	Bytoń	26	50-44	51	ślad osadnictwa	k. łużycka		
374	Dąbrówka	Bytoń	27	50-44	52	osada	k. łużycka		
375	Dąbrówka	Bytoń	28	50-44	53	osada	k. pucharów lejkowatych		
376	Oszczywilk	Bytoń	1	50-44	82	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
377	Oszczywilk	Bytoń	2	50-44	83	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa	k. przeworska		
378	Stefanowo	Bytoń	1	50-44	99	ślad osadnictwa	k. pucharów lejkowatych		
						ślad osadnictwa		schyłkowy neolit	
						ślad osadnictwa		średniowiecze	
379	Dąbrówka	Bytoń		50-44	142	cmentarzysko	k. przeworska		archiwalne
380	Miłachówek	Bytoń	11	50-44	143	osada	k. trzciniecka		archiwalne

Załącznik 2 Wykaz zabytków nieruchomych zlokalizowanych na terenie Gminy Bytoń ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

(wyciąg z wykazu Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura we Włocławku na dzień 23.01.2020 r.)

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Rejestr zabytków
1.	Brylewo	park dworski - fragmenty	XIX w.	
2	Budzisław	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w.	
	Bytoń	zespół kościoła parafialnego:		
3.		kościół parafialny rzymskokatolicki p.w. św. Stanisława Bpa	1904-1907	
4.		dzwonnica	1904-1907	
5.		brama i ogrodzenie	1908	
6.		starodrzew		
7.	Bytoń	cmentarz parafialny rzymskokatolicki:	XX w. pocz.	
8.		historyczne nagrobki	XIX w. poł.	
9.		ogrodzenie	XX w. 1 poł.	
10.		starodrzew		
11.	Bytoń	krzyż przydrożny	ok. 1945	W sąsiedztwie nr 104
12.	Bytoń	kapliczka przydrożna	1 poł. XX w.	
13.	Bytoń - Świesz	aleja lipowa		
14.	Bytoń - Witowo	aleja lipowa		
15.	Czarnocice	krzyż przydrożny	1946 r.	przy nr 1
16.	Dąbrówka	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2010 r.	
17.	Głuszyn	kaplica p.w. MB Częstochowskiej ze starodrzewem	1885-1887 (rozbudowa lata 90-te XX w.)	
18.	Głuszyn	cmentarz choleryczny	2 poł. XIX w.	
19.	Litychowo	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2000 r.	
20.	Ludwikowo	cmentarz ewangelicki: historyczne nagrobki, starodrzew	XX w. 1 poł.	
21.	Ludwikowo	Kapliczka przydrożna MB	z poł. XX w.	
22.	Ludwikowo	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2000 r.	w sąsiedztwie nr 13
	Morzyce	zespół dworsko-parkowy:		
23.		park dworski	XIX w. 2 poł.	
24.		budynki z zespołu folwarku dworu	pocz. XX w.	
25.	Morzyce	grodzisko		1969.12.01-C/111
26.	Morzyce	przydrożna figura NMP	1 poł. XX w.	
27.	Nasiłowo	krzyż przydrożny	ok.1945, remon. l. 90-te XX w.	W sąsiedztwie nr 14 i 15
	Niegibalice	zespół dworsko-parkowy:		
28.		dwór, ob. szkoła - nr 41	1850 po	1984.09.17-A/1226/1-2
29.		park dworski	XIX w. 2 poł.	
30.		spichlerz, zrujnowany	4 ćw. XIX w.	
31.	Niegibalice	kapliczka przydrożna	1 poł. XX w., remont po 2000 r.	

32.	Niegibalice	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2000 r.	
33.	Nowy Dwór	dwór ze starodrzewem, ob. dom mieszkalny	XIX w. k	
34.	Nowy Dwór	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2000 r.	w sąsiedztwie nr 24
35.	Nowy Dwór - Morzyce	aleja dębowa		
36.	Stefanowo	kapliczka przydrożna	2 ćw. XX w.	w sąsiedztwie nr 1
	Stróżewo	zespół dworsko-parkowy:		
37.		dwór	XX w. pocz.	
38.		starodrzew		
39.	Stróżewo	krzyż przydrożny	ok. poł. XX w., remont po 2010 r.	
40.	Świesz	młyn	4 ćw. XIX w.	
	Świesz	zespół dworsko-parkowy:		1984.08.7-A/1300
41.		dwór	XIX w. poł. ok.	
42.		park dworski	XIX w.	
43.		droga brukowa przy zespole	XIX/XX w.	
44.	Świesz	figura przydrożna Chrystusa	ok.1945, remont po 2000 r.	
45.	Świesz	krzyż przydrożny	2 poł. XX w., remont przed 2000 r.	
	Witowo	zespół kościoła parafialnego:		
46.		kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Andrzeja Apostoła	1899-1903	1996.08.29-A/492/1-3
47.		ogrodzenie	XIX w. k.	
48.		starodrzew		
49.	Witowo	cmentarz parafialny rzymskokatolicki:	XIX w. poł.	1996.07.15-A/663/1-4
50.		historyczne nagrobki	XIX/XX w.	
51.		kaplica cmentarna pw. Św. Krzyża	1840	
52.		ogrodzenie	XIX w. 2 poł.	
53.		starodrzew		
54.	Witowo Nowe	dom nr 23	ok. 1930 r.	
55.	Witowo Nowe	dom nr 30	ok. 1930 r.	
56.	Witowo Nowe	dom (przy nr 61)	1920 r.	
57.	Witowo Nowe	krzyż przydrożny	ok. 1945, remont po 2000 r.	W sąsiedztwie nr 11
58.	Witowo Nowe	krzyż przydrożny	ok. 1945, remont po 2000 r.	obok nr 51
59.	Witowo Kolonia	kapliczka z figurą NMP	pocz. XX w.	obok cmentarza paraf.
60.	Witowo Kolonia	krzyż przydrożny, nr 18	ok. 1945, remont po 2000 r.	

Uzasadnienie

„Gminny Program Opieki nad Zabytkami gminy Bytoń na lata 2021-2024“, sporządzony został na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Podjęcie uchwały nie powoduje skutków społecznych, gospodarczych i prawnych, a także nie pociąga za sobą skutków finansowych dla budżetu gminy.

Kompetencja organu stanowiącego do podjęcia uchwały w sprawie przyjęcia Programu wynika wprost z art. 87 ust. 3 i 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Przewodniczący Rady Gminy

Kazimierz Świątczak